The First Telugu Bi-weekly in Andhra Desa. The only Telugu Newspaper for H. E. H. The Nizam's Dominions.

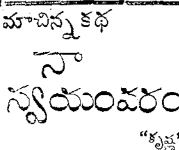
గోలకొండ పత్రిక

తూప్రుబజారు, హైద్రాబాదు, (దక్కన్.)

ప్రతి సోమ, గురువారములు ప్రకటింపబడును

సం॥చందారూ ౬-౦-౦ అర్ధ ,, ,, ౩-౦-౦ విడి ప్రతిక ౦-౧-౦	**GOLKONDA PATRIKA** HYDERABAD, Dn.) MONDAY 7-1-1935	ప్రాతపత్రికకు వెల ప్రత్యేకము

సంపుటము ౯ } శా.శ.౧౮౫౬ శ్రీభావనామసం॥ పుష్య శు॥ ౨ సోమవారము ౭-౧-౧౯౩౫. { సంచిక ౬౬

పూర్వపు రోజులు వేరు, ఇప్పటి రోజులు వేరు సుమండీ! ఏమంటారా? పురాణాల్లో, చరిత్రల్లో ద్రౌపదీ, స్వయంవరం, సీతాస్వయంవరం, దమయంతిస్వయంవరం, అని విన్నామే గాని, స్త్రీ స్వయంవరం, నలస్వయంవరం. అని విన్నామా? మునుపటి కాలంలో ఆడవాండ్లు బలాబలములను పరీక్షచేసి, సామర్థ్యములను చూసి, మగవాండ్లను వరించి యేలుకొనేవాళ్ళు. అంటే అప్పుడు ఆడవాండ్ల సంఖ్య తక్కువ; మగవాండ్ల సంఖ్య యెక్కువగా యుండి ఉండాలె చెప్మా! అదిగాక పూర్వకాలంలో "మేల్ డిమాండ్ సొసైటీ"లో ఒక స్త్రీ ఆ కేళీకుండి భర్తల నూరు చేసుకొనేవాళ్ళట. వీటినన్నిటిని బట్టి చూస్తే అంతే అయి యుండాలె అని పూర్వపు రోజులు మరియు ప్రస్తుత కాలంలోనో, ఆడవాళ్ళ సంఖ్య అపరిమితంగా పెరిగిపోయి యుండాలె. ఎందుకంటే, "మనము; మనము" అని తపించిపోతున్నారు. ఆడపిల్లలు కలతం దుము కొలదీలచుట్టూ, సైన్యాల్లె మట్టూ తిరిగిపోతున్నారు.

అప్పుడు మగవాళ్ళు తహతహపడ్డారు, యిప్పుడో ఆడపిల్లలు తహతహపడుతున్నారు. రోజులన్ని ఒకలాగే ఉంటాయా చెప్పండి. ఆరోజుల్లో రాముణ్ణి పిల్లవంచి యెక్కువ బెడితే నే గాని సీత పెండ్లాడనని భీష్మించుకోలా. ద్రౌపది అర్జునుణ్ణి యుప్పుడు ఆ ఈ పెట్టలా? అదే నాయుడు తగ్గె యున్న పరీక్షలు పెట్టారో, పురాణాల చరిత్రలు చదివినవాడు. ఎన్ని యుద్ధాలు చేసి యెన్ని ప్రాణాలు పోగొట్టుకొని యుప్పుడు పడ్డారో మీకే తెలుసుంది. అదే సియిప్పుడు మగవాళ్ళు తీర్చుకుంటున్నారు. భగవంతుడు మాచే యీ పని చేయించాడు. అప్పటికిప్పటికి ఈ కొండంత "నాయనా నా!" యని అనేకమైన యెక్కువ పరీక్షకల్పించాడు అది కన్యాకుల్యకాలం ఇప్పుడు నవవిక యువరోజులు; ఇంకా మనోవింతేమీ లేదు. మీరు ఆడవాండ్ల పెళ్ళికెందుకు పెద్దమనుష్యులు; పుస్తకాలు కొనవద్దు; నాటకాలు వెళ్ళవద్దు.

ఇంకకథ మొదలుపెడదాం. మామసలమ్మ నాకు స్కూలు ఫైనలు పరీక్ష కుమ్మించక ముందే వేరం పెట్టించింది. ఎందుకంటే పరీక్షలో దండయాత్ర కాదంటే భర్తగ్గి పోతుందని గానూరి పెండ్లించేసి వాళ్ళు కూడ, పరీక్షైతే భరించుతారని, ముందుగా చేరుస్తూవస్తారు. పేలంపాటలో ఇప్పటిధర ప్రకారం ఐనువందలు తేలింది. వేరం కాగానే సామ్ముమాడాలన్నారు. మామసలమ్మ నన్ను పంపింది. సామ్ము వాండ్లను చూసి వచ్చాను, నాకు మట్టుకు కాఫీలు పలహారాలు దక్కింది. ప్రతిరోజులాయిలా ఎవరో బహుమానం పెడితే పోటలుక్షుప్పత తప్పుతుందిగా మామసలమ్మ పొమ్మన్న దేరదువు యుందు గాపకగతేవాడ్ని; ఐతే, ఒకింత కునవిగేవాడ్ని. ప్రతిపోటా కిరాటితేనుండా కాఫీ, తపాల్మలు పెడుతూంటె వినుగురాయమనీ. వేరేదైనా చేస్తే పాపడానికి వ్యంతరం లేదనేవాడ్ని. అసంగతి గ్రహించి మామసలమ్మ బహునేర్పుగా వర్తించేది. మాటలసందర్భంలో మావాడికేదియిష్టం, "అదియిష్టం" అని, వాండ్లతో వేరువేరుగా చెప్తూఉండడంవల్ల అలాటూ లేకుండాపోయింది. ఇంతేనా నిపనిమీకు తెలిసిస్తే; అంతే. తరువాత వాండ్లదారి వాండ్లదీ నాదారి నాది.

ఇలా కొన్ని మాసాలు సరదాగా గడిచాయి. ఎండాకాల అప్రెలు వచ్చాక నే. నాదరదృష్టవశాత్తు పరీక్షలో, పాస, య్యానని తెలిసింది. అసాధారణ ధరమామసలామె పెంచి. క్షీనమిదివందలు చేసింది. ఒకప్పుడు, మావాడిప్పుడు చేసుకోడు ఇంకెందు ఏ ప్ర్యపరీక్షేతే గాని" అని బిగించేది. మరిరెండు సంవత్సరాలవరకు నాపలహారాలకు సున్నపడింది.

కాలేజీలో ప్రవేశించా. పుస్తకాలమధ్య మునిగిపోయా. వస్త్రవస్తువులలో కేవమైపోయా. షేక్స్పియరు భావాలతో యుక్తీభవించా. బైరన్ బ్రహ్మానందమిచ్చాడు. స్కాట్, షెల్లీ, డిక్కెన్సులు బెట్టారు. ఈలా మొదటి రెండు సంవత్సరాలూ పుస్తకాలగోలలో పెండ్లిమాపేమాసరచిపోయా,

కానయిప్పుడు బైట ఊళ్ళనుంచికూడ ఆహ్వానాలు రావడం మొదలెట్టాయి. ఆరోజుల్లో పయాణాలు బలంగా తగిలాయి. సరే, మ్యారేజ్ టూరిస్టు క్రింద తయారు.

ఆయితేముందు మళ్ళెసలహారాలు సేవించడమే కాదండా, కొంచెము పిల్లలను క్రాస్ ఎక్జామినేషన్లోకి దిగా. ఏదో కాలేజీచదువు వృథాపోతుందా చెప్పండి. పిల్ల జోలిపోయి టాపింగు చెత్తి క్కెక్కిందా, డోవను సోయి ధోరణైనా, వీటితో పాటు భావాలు చూడామా రాయు, వీటినన్నిటిని బెంజాలం క్రారో, లేక రైజైల్యూ వ్యషణ్ ఆంటూరో మీయుష్టం.

నా ప్రయాణాలకి నోట్స్ తా క్రమంగా వాస్తే మొన్న బెలుదిద్ద జ్ఞాపకముంచుకన్నిటి చేస్తూన్నా మిగిలిపోతుంది. రెండు మూడు రకాల బస్తేమీ వస్తు పేషరు బాక్సులు పడిపోతుంది. షైగామీరు రెండు విధాల చేసితారు. ముదటిది యిబ్బందిష్టం. రెండవది కాలవ్యర్థా, ఆందువల్లనుఅప్పుడు చెప్పవద్దితేస్తా.

ఇదనా, అహ్వానం వచ్చి... పోటూ నుంచి వచ్చిందిది పెద్దచిక్కు లోపడ్డాను. [illegible] వచ్చిన వాసాల్లో ప్రసిద్ధిగ వాడ్ని... ఆలు నాకేమీ తెలియవు. రెండునెల్లల సంధ్యల నుంచి కోమంటే మేమిటో వార్చటం. కాఫీ పళ్ళాల్లో కొంచెం తేలుసుగాని, యింకేవాళ్ళ దాలు తెలియవు. దేవుని మీద భారం వేసి, సామాను కట్టా రెండు పంచలు. రెండు లాల్చీలు, టాయిలెట్ సెట్, మూడు రోజులకు కావల్సినవాంగు. సూట్ కేసులో సర్దాను. ఎవరైనా పట్టింకి వచ్చుదిగదా అని, ఒకనూటు గాని పరివారంతో పెట్టెలోనకొన్ని తపతాబిమళ్ళేసినాటు, నర్గివైజ్ చేసిన రికి, ముఖ్యమైనవలో పంటే కనపడిన వాళ్ళని బుద్దికి మనసులోనే రెండుచివాట్లు పెట్టి పెట్టెలోపెరులు, స్పోర్టింగ్ ఫెక్ వేసుకు వేశా.

రైలుదిగా. కూటేట్ అనండి, లేక న లోపియేటర్ అనండి స్టేషన్ లో రిసెప్ చేశారు. అప్పటినుంచి అ, గాంజాకి రెండో వాలడంలో వెళ్ళాలి ఇహాఎలాటియీ కోస్తా చెప్పాలా? విలేజ్ ఎక్స్ ప్రెస్, అనగ ఎడ్లు పెట్టినమే గాని లోకల్ ఎక్స్ ప్రెస్ అనేవారుతేలగావా? ఒక్కంతా పక్షము మావూరి నుండి. ఎనుకలువాటినాటేసాటాలను ఈ స్నా యూ అని. పనులు గూటిలో చేరాక నే వెళ్ళు మేము పూర్వం నొక సన్యాసి తమాసా మాత్రామని, ఊరిబైటకుండి ఇగి, ఆకాశే నమస్కారమెళ్ళా. ప్రవాసం ధూళిలో మూడ్ మొదలెట్టారు. బండిగాడ్ని యుక్కుడికి అని అడిగితే "పెండ్లివాండ్లయింటికే ని" సగర్వంగా బయలుచెప్పాడు: బండిగమ్య స్థానం చేసుకుంది. వీధిబైట సూరమీదకూర్చున్నానో లేదో నాలుగువైపులా గుంపు అవాలగో పోయిమా చేసుకున్నారు.

అనంతరం సభజరిగింది. ఊరిపెద్దలంతా వచ్చి కూడారు. పిల్లను సాబుచేసినూచో బెట్టారు. అమ్మాయి బాగా చదువుకుందని కొందరూ, బాగా పాడుతుందని కొందరూ, బాగా ఆడుతుందని మరికొందరూ, ఈలా యెన్నో తరహాలుగా లెక మెంచు చేశారు. ఏదీ "చదివి వినిపించు అమ్మా!" అని పుస్తకం అందించాను. సభలో ఒకరు "నాలుగు కాళ్ళ జంతువుకు యింగిలీషులో యేమంటారమ్మా!" అంటె 'A S S' అంది. "పాట పాడమ్మా" అంటే "యెవరు తెచ్చినవమ్మా యీ మగని" అని అందుకుంది. అక్కడుండేవాని అన్ననావికలలేచి అవకలపడ్డాను. దాంతో సభ బరఖాస్తైంది. ఆరోజు భోజనాలయిన్నాతే ప్రయాణం కట్టా. పరీక్షఫలితం తరువాత "అనౌన్సు" చేస్తానని మావూరు చేరుకున్నా. మరుసటిరోజు పోస్టులో ఈ "ప్రోగ్రెస్ రిపోర్టు" పంపేశా.

పేరు — పల్లెటూరిపిల్ల వయసు ౧౮

విషయం (మార్కులు) ౧౦౦		రిమార్కులు.
అందం.	౧౫	పల్లెటూరిరకం, అనగా మోటు
విద్య	౫	బినాది సరిగా లేదు
గానం	౪౦	గాత్రం గార్దభస్వరమైనా సమయానుకూలముగా పాడింది.
ఇతర విషయములు		నిర్ణయించుటకు కొంచెమవకాశం లేదు.

ఆసారి యెండాకాలం సెలవుల్లో కాలి వేసంజరిగిపోయింది. ఆ సంవత్సరం పరీక్షలలో దండెత్తి కొట్టాను. దాంతో "అహ్వానాలు", "సలహా (భోజ)" ములు మొండి దాకా తగాదాలేకుండాపోయింది. బియే. పరీక్షను చూస్తున్నప్పుడు మళ్ళీ రిస్కు చేయుడానికి భయపడ్డాను. అవకాశం దొరకక్కాను. అప్పైన మామసలామె నాస్వయంవరానికి తొందరపెట్టింది. బంగారుధర పెరిగినట్టు నాధర అపరిమితంగా పెరిగింది. కట్నం రెండు వేలకు పోయింది పట్టుబట్టలు, కొనుక్కోవాలట. సైకిలు రిస్టువాచీ వడుమంత్ర్యాదలకు తెయ్యిరూపాయలట. పైగా బి. యెల్. కు అయినంతఖర్చు భరించవలసి ఉంటుందట. ఇ ఆడ్వకేటు జెంటు మెంటు ఇల్లిలు; పల్లెటూళ్ళనుంచి పట్నవాసాల వరకు పాకిపోయింది. ఈ విషయం పత్రికాముఖంగా కూడా తెలపటమైనది. శిరాగ్రతమీయిష్టం—మీ అదృష్టం.

ఆనంద బాష్పములు

వి. యె. యాదగిరిరావుగారు

౧

ఏమి యీ చిత్రము! సోమరిగా కూర్చుండియున్నాను. మునుపటిదినమిదివరకే దా నాథుని హస్తాక్షరితా మఖాగ్యమబ్బినది. అబ్బా! దానిని జూచునంతనే నా కెంత సంతసము గల్గెను! నా హృదయమున కెంత చెవ్వూరట గల్గెను! ప్రబలించిన నా మనోబాధ యెంత సులభముగ నశించిపోయెను. వారి మధుర వాక్యముల చేనిండియున్న యీ పత్రిక యెప్పుడు చదువుచుండగా మనస్సు నందెంతటి వుల్లాసముగల్గసాగెను. మనస్సంతాపము దీర్చు యీ చిన్న లేఖకింత టి ప్రభావముకదా!

౨

ఆనుగో! అ......మంగళ వాయిద్యముల ధ్వనులు వినబడుచున్నవి! దూరమునుండి దేవతాకోవెల గంటల కోలాహలములు, యీ జయజయధ్వానముల సూచనలేర్పరచినవి. నాకు......నాదు! వివాహసందర్భమున గౌరీమాతయెదుట నిల్చి భక్తి శ్రద్ధలతో వరుని రాకకై నిరీక్షించుచుంటి నిట్టి మంగళధ్వనులేగదా, నాకోర్కెలు సఫలమైనవని సూచించినవి. ప మవాలు గేండ్లు కేవలము బ్రహ్మచారిణిగానుండి పిదప మన్మథుని పాపానికి పరితపించుచుండ నెట్టి నాయాదృష్టమైనను నా బాధ తప్పించగలదా? ఏము సుసందర్భమే కదా. నాథా! నా సంతాపము దీర్చ సంతోషము గల్గించితివి నాథా! నిన్నెంతవినుతింతును! ఏకరాత్రి గా యెంత నూర్చిన నా తలి దండ్రులు నే తెరు గొనియాడుదును. నాడు...... వివాహమంటపమున పండితోత్తములు శాస్త్రోక్తముగ వరించి నన్ను "అమ్మాయీ! నీ వరునొకసారి దర్శించుకొనుమి" యన్నప్పుడు లజ్జాభారముచే విన్ను మనసారా దర్శించుకొనజాలకపోతిని. కాని మీ పాదముల నలంకరించి, కంఠమున పుష్పమాల వేయునప్పుడు నా విన్నపముల నన్నిటి నెంతరహస్యముగ వెల్లడిపరచితిని. పిదప మీరు నా నోటమాట పలుకక యెట్టుల నా సంకల్పముల నన్నిటిని గ్రహించితిరో నాభావము అ...అ... నేనెంతవరకు వెల్లడించలేదా!

౩

నాథా! నాజీవితమునకిక నీవే యాధారముగదా! మరి నన్నిట్లొంటరిగా విడచిపోవుట మీకు సమ్మతమేనా? విడచిపోయిన యింత కాలమువరకు రాకపోవుటయు న్యాయమేనా! అబ్బా! యెంత కఠినవాక్యములు బల్కితిని? నాథుని మనసిట్లు నొప్పించుట మరియు న్యాయమేనా మనసా, యేమి! నాథుడు నో హృదయము కఠినచిత్తుడంటివిలే? సరి. నాథుడు ప్రయాణమై పోవునప్పుడు "నాథా! నన్నొంటరిగా విడచిపోవుచున్నా..." రనినంతనె నన్ను తనకౌగిట జేర్చి, నా కన్నీరు తుడిచి యోదార్చలేదా? యిది కఠినమానసమేయగునా?

వేదశాస్త్రములు మున్నగు పరమపవిత్ర గ్రంథముల పఠించుచుంటి, మంగళప్రదమగు పచ్చనిమస్తులధరించి, బంధుమిత్ర బృందము నుద్దేశించి యొకసారి దృష్టులసమావేశపరచి పిదప హృదయముల నేకీభవించిన యీ దంపతులిక విడనాడెదరా? కల్ల. యెచ్చోటనున్నను, యేస్థితిలోనున్నను మనస్సులు గలసియేయుండును. ప్రపంచమునందలి యెట్టి శక్తియైనను యీ హృదయముల వేర్వేరుపరచజాలదు.

౪

నాథా, స్త్రీయనగ నెవరో దెల్పెదనా? స్త్రీయనపేర వాత్సల్యతయనబడు రెండు సుగుణముల సమ్మేళనము. గృహిణీధర్మమెరింగిన ప్రతియుత్తమస్త్రీ పతిసేవ, పుత్రవాత్సల్యతనే ముఖ్యధర్మములని భావించును. యిట్టియపూర్వధర్మముల నాచరించుభాగ్యము లభించుట నా పురాకృత పుణ్యఫలమే గదా!

స్వామి, ఘంట లెనిమిదికొట్టెను. యింతవరకు మీరు రాకున్నారేల? వృథా నన్ను నిందించుటకు యీ యుద్యమమున్నదేనుగదా? నాయోగాభంగమైన బహుబాధ గల్గునుసుమా. ......ఛీ! మరలనట్టి నీచవాక్యములు బల్కుచున్నాను. నాకు దైవప్రదైన నాథునో యసత్యమాడెదనా?

బహుయుగములంట జెందినంతవలన వేళమైన రాకున్నారేమో, స్వామి. మీరిచటికి రాగానె మీ యాలసటనంత నొక క్షణములో దీర్చెదను. మీ పాదములపై నా శిరమునుంచి పిదప మనస్ఫూర్తిగా నొక గాఢాలింగనము నొసంగెదను. తదుపరి సరససల్లాపములచే మీ కమితానందము గలుగజేయుదును. నాథా, యిదిగో యీ పుష్పమాల మీకొరకే సిద్ధపరచి

జాబులు

యాదగిరిక్షేత్రకమిటీకి విన్నపము

శ్రీయాదగిరి లక్ష్మీనృసింహక్షేత్ర కార్యనిర్వాహకవర్గమువారికి కడువినయపూర్వకముగా సమర్పించు విజ్ఞాపనం చేయునది —

మహాశయులారా!

తామెల్లరు శ్రీయాదగిరి లక్ష్మీనృసింహ దేవాలయవిషయమున యిదివరకు చేసినట్టియు ప్రస్తుతము చేయుచున్నట్టియు సత్క్రమపు సత్కృషి మిక్కిలి ప్రశంసార్హము. శ్రీయుత బిరకాయల హనుమంతరావుగారి దుష్పరిపాలనముతో తొలగించుటలో తాము సజ్జనులనాదరించి నృసింహస్వామిభక్తులకొనరించిన యుపకారము వర్ణనాతీతము. ఆట్టి సత్ప్రవర్తకులగు శ్రీయాదగిరినుండి యొకటి సంబంధము లేక తొలగింపబడినవిషయము నన్నా కమిటీ తరపున కార్యక్రమము నెరవేర్పగలందులకు శ్రీమహారాజా సర్ కిషన్ ప్రసాద్ బహదర్ వారు పునరుద్ధయ చేయించినవిషయము జగద్విదితమైయున్నది. ఇట్టి సర్వోత్తమ కార్యక్రమములో పాల్గొని శ్రద్ధవహించి కార్యక్రమము సల్పుటకు అనుగ్రహించి తమపాదసేవకునికి తోడ్పడగలందులకు తామెల్లరును ప్రోత్సహింతురుగాక!

(౧) శ్రీయుత ధర్మవీర్ పండిత వామననాయక్ జాగీరు (దారు గారు హైద్రాబాద్

(౨) ,, రాజాపండిత ఏనుగు శ్రీనివాసరావు (బహదర్ గారు, జాగీరుదారు, హైద్రాబాదు

(౩) పండిత, మాడపాటి హనుమంతరావు (పంతులుగారు వకీలు హైకోర్టు

(౪) ,, రయ్యత్ నరసింగరావు పంతులు గారు ([సంపాదకుడు] రయ్యత్ పత్రిక

(౫) ,, పండిత పెద అంబదాసరావు పంతులు (గారు అడ్వొకేటు, హైద్రాబాద్

(౬) ,, ,, బాల్ ప్రసాద్ గారు వకీలు హై (కోర్టు హైద్రాబాదు

(౭) ,, ,, సూరవరం ప్రతాపరెడ్డిగారు బి ఏ (బి ఎల్ వకీలు హైకోర్టు

(౮) ,, పూమార్కర్ భీమరావుపంతులు (గారు వకీలు హైకోర్టు

(౯) ,, ,, పూమార్కర్ సంజీవరావుపంతులు (గారు [illegible] జాగీరాత్

(౧౦) ,, ,, కేశవరావుపంతులుగారు వకీలు హై (కోర్టు

(౧౧) ,, ,, యస్ రామచంద్రరావుపంతులుగా (రు వకీలు హైకోర్టు

(౧౨) ,, ,, శ్రీకృష్ణస్వామిముదిరాజు గారు ఎడి (టర్ చంద్రకాంత ప్రెస్)

సనాతనధర్మమును పోషణచేయుచు కార్యనిర్వాహకు శ్రద్ధపూనినమహాశయులగు తామెల్లరు భక్తజనానుకూలమైన సదుపాయమున శ్రీయాదగిరి నృసింహదేవాలయ సంబంధములగు ఆదాయసద్వినియోగ కార్యకలాపములను సాగింపగలరని వేడుకొనుచు శ్రీలక్ష్మీనారసింహస్వామి మీయందరికి సర్వదా ఆయురారోగ్య ఐశ్వర్యాభివృద్ధులిచ్చి కాపాడగలందులకు సహాయకారుణ్యనిష్ఠుడనై [illegible] సాష్టాంగనమస్కారంబులాచరించువాడ

ఇట్లు
పం. బాలయాదయ్య
హైద్రాబాదు

(రెండవపేజీ తరువాయి)

యుంచినాను. దానిని మీకందముగ వేసినాను. కాని దీనికిమీకు నాకు భూషణములో లేక నవరసులో యున్న మాధుర్యమువా మీకిట్టియిచ్చిన [illegible] నాకోపాటి. [illegible] శ్రీగంటిచూపే బహుమానముగా [illegible] నాకదియొసపదివేలు నాథా, నేను మీకొక్కటియున్న [illegible] కాదు మీ [illegible] మీప్రేమయే నాజీవితము నాథ! [illegible] నాకు కోట్లకొలది సౌఖ్యము!! విడవ మీసేవయే నాకు పరమపద [illegible]!!

ఆలోచింపవలసింది కాదా?

అనుమకొండ, ఆదిహిందూ పాఠశాలల అధోగతి

ఉం. శం. రామారావు

అనుమకొండలో ఆదిహిందూపాఠశాల వృద్ధిగనంగానే చూడాలనిచాలా ఆతురపడ్డాను. అనుకోంగా అనుకోంగా హఠాత్తుగా ఒకనాడు అటువైపు వెళ్ళాను. అక్కడి యువమహత్వం యేమిటో కాని, ఒనాటి నుంచే కొన్ని ఆటంకాలవల్ల పాఠశాల ఆగిపోయిందన్న అశుభవార్త విన్నాను. అయ్యో పాపం అనుకుంటూ ప్రక్కనేయున్న పురాతనపు గుళ్ళను చూడాలని బయలుదేరాను. శిథిలమైనగుడిలో శుభంగావుండటము చూచి సంతోషపడ్డాను. పెదగుడిద్వారం మీద పెద్దపెద్ద అక్షరాలతో "అల్లముహాప్రభువు" దేవళమని వ్రాయటం చూచి కొంచెం ఆలోచించాను. అంతలోనే పాఠశాలకి వెంటవున్న స్నేహితుణ్ణి విచారించాను. అయనగారు అందులోవున్న "హా" తప్పు విన్న అవుతలవైపు "అల్లమప్రభువు" దేవళమని వ్రాయబడినదన్ని ఆ నేటివిషయం సెలవిచ్చారు. సరే అగోడితమన ఎందుకనిసద్దుకొని చూడవలసినట్టు చక్కగా చూచి యిల్లుచేరుకున్నాను.

చూచారా! సందటిలో చెప్పవలసినవిషయాన్ని జారవిడిచాను. దైవవశాత్తుగా దారిలో నేటిసరవీరన్న పంతులుగార్ని కలవటంతటస్థించి యీవిధంగాయిద్దరంకలిసి యేన్నో విషయాలనుగురించి మాటలాడుకున్నాం. పంతులుగారు తమ సంఘసేవనుగురించి చెప్పికొంటూ యినవిషయాల్ని చక్కగావివ్నారు. ఆంజనేయుని వారి వృద్ధోపకారం పంతులుగారు ఆక్షేపింపజేస్తూ ఏమిటి అని అడుగగా కొంచెం ఆలోచించండి. అని కొంచెం అల్లమప్రభువు పేరుసార్థకమైనది అన్నట్టే, నా ఆదిహిందూనాయకుడనే పంతులుగారు తమ వాక్యమున ఖద్దరువాడటంలేదని చాలా ఆసక్తపడ్డాను. అప్పటి పంతులుగారి అభిమానం చాలా ప్రశంసనీయము. వీరికియితర జాతివారి సహాయంలేకపోవటం ఎదారకరమైనవిషయము. అంతేకాని వీరి వృత్తాంతం విన్న ఆయోమయంలోబడినట్టుంది. పంతులుగారిప్పుడు వారితో నుంచిబయటపడటం ప్రధానవిషయం. దేశపరిస్థితులను విస్మృతిచేయకుండా యీ విషయంలో మహాత్ముని నియమాల్ని పాటించుకోటం ముఖ్యమయింది. అస్పృశ్యతానివారణం కోసం తాము కూడా [illegible] అవలీలగా జయించగలిగిన మహాత్ముణ్ణి [illegible] కొంతఅజ్ఞానంలో ఉన్నారు! ఆయనమహాత్ముని యాలంటే ఆయననియమాలలో లీనమైపోవాలి. లేకపోతే ఆయనంటే అపహాస్యపడటం అంతవిచిత్రంగాను."

సరే యిప్పటికిగాని యేమిటంటే పంతులుగారితో జరిగిన సంభాషణలో ప్రధానవిషయం పాఠశాలను స్థితే యేమికారణం లేదనుకున్నారుకాబోలు. ఆరంభమునవారి ఎవ్వరు యేమన్న కుక్కబడి యెన్నో సాలయిందట! సర్కారువారితో నూర సెట్టుకుంటే గుంజాయిషు లేదని సంగతాయిషు చెప్పారట. వారపంవాజును గారి సోమకూడా పంతులుగారు [illegible] చదవంగానే నవ్వు వచ్చిందని ఆయనగారు పాఠశాల అభ్యుదయంగా పాగిద్యాడు కాని అసలువిషయాన్ని [illegible] చాడు, పాపం జీతాలులేక యెనిమిదినెలలబట్టి పంతులు బాధపడుతున్నారట. అయితేనేమి ఏదిఎలాగయితేనేమి అన్న అకాలపాకాలమాటలపై ఆశపెట్టుకొని యున్నారు. అయినా అనుగతులేదనగా బోలు పాఠశాలయీయిటువలె నుకూలమనిపించింది. ప్రాలుబ్ధవశాత్తుగా నేను పోయిన నాడే తిపనిజరిగింది.

మాడ్డోదష్టానికులసహాయం మనమందరం మెరిగినదే. ఖమ్మం యీజిల్లాలలో దేనిని మాచముఖ్యమైనదన్ని తెలంగాణలోనే చదివుంటారు. తాలూకాలన్నిటిలోకంటే జిల్లాకేంద్రం హనుమకొండలో యింతటి దుస్థితియేటువున్నప్పుడు యీ పాఠశాలల యభివృద్ధిని గురించి కొంచెం యోచించవలసివుంది.

హైద్రాబాదు హరిజనసంఘంవారు పాఠశాలలను పరీక్షించి పోషణకిందికి తీసుకోవటం కర్తవ్యమయినవిషయం. యిందుకు పంతులుగారుకూడా తోడుపడతే వాగావుంటుంది. యిదివరకొకసారి రెడ్డిగారువారితో యిప్పటసంఘంవారిపుర్వం గురించి కొంతఆలోచించారు. [illegible] ప్రధానపోషకుడయినట్టి యొక్కడైనా కొంతపనిజరిగటం ప్రశస్తం. [illegible] [illegible] [illegible] కొంచెం [illegible] [illegible] [illegible] ప్రయత్నాలను [illegible] [illegible] దేవవలలాగేయుండిపోవటమే విస్మృతపడవలసింది. కొంచెం పంతులుగారు కొంచెం దయచూపాలి.

నిని మార్చాలి. ప్రత్యేకంగా పనిచేయటానికి పనిపరిశీలకులు కావాలని పంతులుగార్కి తెలిపినవిషయం మేము మనకుంటాము. పేరుప్రఖ్యాతికిమనం యేపనులైనా ప్రారంభించటం బుద్ధివిశ్రమంగా వుపయోగించటంలేదన్నదానికి యిదే ప్రమాణం. భారతీయుల్లో యీ ఉన్నత భావం ప్రబలింది. లేకపోతే మనకష్టాలిదిగాకే గట్టెక్కాలి.

సరే యికయీ కారణనిచాలిస్తాం. చెప్పవలసిందేమిటంటే సానుభూతితోనైనా కొంచెం దయతో మెలగాలి. దయగల ప్రభుత్వంవారు కొంచెం విరమైనయాలవాలి. విద్యావాప్తికి మన ప్రభుత్వంయొక్క కృషి లోకానికి తెలిసే యేయట్టిదే. అసలు హక్కుదారులనుగురించి ఆలోచించటం యత్యవసరం.

యీజిల్లా తాలూకాలలో ముదర మహాత్ములు గొప్ప విద్యావంతులు, తమవిధులను మంచిపనిగా చేయవలసిన యీ దరికి కాలినవిషయమే. కాబట్టి యీ బీదలపాఠశాలపై వారి దయ ప్రసరింపబడకపోవటం [illegible] మేము [illegible] దైవానీకాకనన్నా వారిపైనా పూనుకొనాలన్న ఆశతో ఉరముస్తాను.

గొల్లలు యాదవులా

ఈవేళరేపు కొందరు చదువుచెప్పినగొల్లలు కమ్మేళ్ళ తుదిలో యాదవ అను బిరుదములనుంచుకొనుచున్నారు. వీరు యాదవులెట్లైరి అని కొందరు విచారించగా శ్రీకృష్ణుడు గొల్లలయిండ్లలో పెరిగినాడు శ్రీకృష్ణుడు యాదవుడు కావున గొల్లలంతా యాదవులే అని చెప్పుచున్నారు. ఇది ఎంత కాదనరాయనిసంబంధముగా నున్నది. ఇంతమాత్రమే ఒప్పుకొనవచ్చును. గొల్లలను సచ్ఛూద్రులనుగా మన్వాదిస్మృతులలో చెప్పినారు. కాబట్టి వారిని సచ్ఛూద్రులలో లెక్కింపవచ్చును. కాని వారు యాదవక్షత్రియులెట్లో గొల్లలనాయకులు తెలుపగలరని కోరుచున్నాను.

ఇట్లు
క్షత్రియుడు

దక్కన్ మానవ సేవాసమితి

సికింద్రాబాదు

మామానవసేవాసమితి వ్యవహారములు అరికదురవలెనని కలదిక్కులంబడుచున్నవి. ఏకారణముచేతనో [illegible] కొందరుమనుషులు చందాలనివ్వటమానివేసిరి. కావున చందాలు తామ్రపత్రికోజను చుట్టలకు తమలపాకులకు కాఫీహోటలులకు వెచ్చించుచున్నారు. దశాంశమైనవుండిన ఇల్లుకట్టుటకష్టము కొనిరూప్యటకైనను గాదు. చందా ద్రవ్యము బాకీపడియున్న యుదారులు బిల్లుకు తమచందాతోనొసగి ప్రజాసేవకై యేకమాత్రసంస్థగానున్న మానవసేవాసమితికార్యములకు చేయూతనొసంగి తదభివృద్ధికి యత్నించుట తమవిధాయకకృత్యమని విన్నవించుకొనుచున్నాను. షటీవలసమితతనదృష్టసేవాశ్రమము (Disabled) పంకమురల్ని టచ్చ గొందరుపేదాశ్రమంనందు దీనికిపేరుకుట మంచిదనిచెప్పి లహానొసంగిరి. వారిసలహాకు సెంతోష కాని "మానవసేవాసమితి" యనుపేరునగా సంఘసజాసేవకకార్యములనవ్యర్థించుచు ఇందు హారిజనవిద్యార్థులగొందరికి విద్యాభివేతనములనుచున్నారు. అనాథ శిశుసంరక్షణమీసమితి వల్లనే జరుగుచున్నది. తిరువైదిలేంగారికి మధ్యోచిత ధనధాన్యములోనంగబడుచున్నవి. యింత్యో విద్యార్థికదవరకాను "మానవసేవాసమితి" యనుపేరుతో సార్థకమై యుద్దేశ్యమై యొప్పుచున్నదనుటనిర్వివాదాంశము. సమితిపక్షమునాలోచే మహానీయులేని యువారబుద్ధితో సేవాశ్రమమునకు కలాయసహాయమును చేయు నుద్దేశించిన నా సేవాశ్రమమును సమితత్రీతితనినొవింబజేయుట కుద్దేశించియున్నాము. శ్రీయుతక్వాజారావుగారు, సమస్తాపసులనొకరు, పీఠపోత్సాహమువల్ల నిరువడురహించబడినవారు సేవాశ్రమమునకొసంగిన యమూల్య ధనధాన్యాదివస్తువులకెల్ల నేంతేనివారికిని కృతజ్ఞులము

దాతలు

౧	శ్రీయుతుల	బొంబాయి యస్ రామస్వామికంపెనీ గారు — రాలిగులు సెట్
౨	,,	గద్వలస్వామి గారు (స్వామిరావుస్వారా) మాపకొయుడ చిరపచును
౩	,,	[illegible] బత్తలబ్లోకులు
౪	,,	[illegible] కోరు
౫	,,	[illegible] వేదుజలలి
౬	శ్రీమతి	[illegible] బాలకొత్త [illegible] బియ్యము
౭	శ్రీయుతులు	చిమురా ప సుదేవ్యమాన్యులు [illegible] ధోతులు

౮. ,, ఏ. ఎలియాస్ అరటిపండ్లచెలు ౧ కటి
౯. ,, మిసెస్ సింప్సన రెండు జతల కుట్టుకూడలు
౧౦. ,, నవాబు కొజమియార్ జంగు బహద్దూరువా రు ౧ గోనె.
౧౧. శ్రీయుత ఏ. యం. ధనకోటి మొదలియారుగారు విద్యా మునకై రూ ౧౧-౦-౦ కసేర్లు జిలేబి.
౧౨. ,, ఏ. హనుమంతరావుగారి సతీమణి ౪ ధోతులు
౧౩. ,, దంతువగయ్యవారు ౫౦ కోట్లు
౧౪. ,, అల్లాడి వీరయ్యగారు (కీర్తిశేషులైన వారి భార్య జ్ఞాపకార్థము) ౨ తానులబట్ట రూ. ౪౧ మరియు నోకపల్లా మంచిబియ్యము.

వీరి నాదర్శముగాగొని మహాశయులెల్లరు యథోచితము సేవాశ్రమము నకు ధనధనేతరములనొసంగి మా కృతజ్ఞతకు పాత్రులుగాగోరుచున్నాము. సమితిపక్షమున యిట్టిప్రజాసేవకకార్యములందు తనజీవితమును సార్థకపఱచుకొనుచున్న శ్రీయుత శ్యామారావుగారికి సమితిపక్షమున నెందేనికృతజ్ఞత సభ్యులు సమితికార్యముల నున్నించి సభ్యులనుజేర్చి చందాల నొసంగి సమితివభివృద్ధిపఱుప ప్రార్థించుచున్నాడను.

మానవసేవాసమితి కార్యాలయము సికింద్రాబాదు ది. ౧౯-౧౨-౩౪

ఇట్లు
ఏ. వి. దత్తాత్రేయశర్మ
గౌ. కార్యదర్శి.

—

విన్నారా?

ఖమ్మంసభ ముచ్చట్లు

ఆంధ్రోద్యమచరిత్రలలో ఖమ్మంలోజరిగిన కొన్ని చర్యలు రేయే అక్షరాల్లోరాసే బాగుంటుంది అని కొందరి ఆలోచన: బంగారు అక్షరాలతో అని నకొకాయన. అవిబాగా కనపడవు. కంచెనతోరాస్తే బాగా మెరుస్తూకనపడ్తవని నకొయన. దీనితీర్పు ఎవరుచెయ్యాలా?

* * *

ఖమ్మం స్త్రీలసభలో బాల్యవివాహాది తీర్మానాలు చేయనేచేసినారంటగా! పైగా వత్తేఅమల్ ఏమిన్నీకాలేదంట జీ! నిజమా? కారణమేమంటే అందులో సనాతినులభార్యలు చాలామంది పాల్గొన్నారంట! నిజమేనా?

* * *

వర్ణాశ్రమాచార దర్జాలప్రకారము భోజనములు ఏర్పాట్లు చేసినారాలేదా అని అధికారులు కొందరు భోజనశాలలు తనిఖీచేసినారంట! నిజమేనా? అనివక్రు! తనిఖీచేసేవారు సనాతనులైతేగా మనకు దృష్టిదోషభయము అని సమాధానము కొందరు చెప్పుకున్నారట!

* * *

సభలో హరిజనులకు రుసుము లేకుంటే ఎంతమంది హరిజనులు సచితముగావిడుస్తారో అంతమందిసనాతనులను ఉచితంగా విడుచాలెఅని అడిగివారంట! హరిజనులు సనాతనులొక్కటైనట్లుండే వ్యవహారం.

* * *

సభకుపోయినవారిని పూర్వో కొందరుకోమట్లు ,,మీకేహాని''అని అడిగినారట. ఒకాయన మేము హరిజనపార్టీ అన్నాడట కోమట్లు సచేలస్నానము చేయలేదట.

* * *

సభలో హరిజనులకు అంటుముట్టులేకుండా ప్రత్యేకం సీట్లు ఏర్పాటుచేసినారట. అయితే అసీట్లలో కొందరు హరిజనులు కానివాడకూర్చొని సభామధ్యంలో కొందరు హరిజనులు కూర్చున్నారట' ఇది తెరచాటుసంగతిలెండి.

* * *

అయితే సనాతనులపక్షమునుండి సర్కారువారికిన్నీ ప్రచురణాగము ముష్తీరు, సహీఫా, రహబరదక్కనుమున్నకరళాస్తుపోవలసిందే. యేమనిపోవలసిందంటే రైళ్లలో హరిజనులకు ప్రత్యేకంపట్లు స్కూళ్ళలో ప్రత్యేకం సీట్లు రాష్ట్రములోనే సభజరిగినా ప్రత్యేకంసీట్లు ఏర్పాట్లు చేయవలసిందని లేకుంటే! వజ్ఞేఅమల్ తప్పితే సనాతనమతి ధ్వంసం అవుతుందిఅని.

* * *

సర్కారువారు అంజామనులు. వ్యవసాయ ప్రదర్శనాలుచేస్తారు. అప్పుడు సభలోనేమి. భోజనస్థలములందేమి వర్ణాశ్రమాచారంగా దర్జాలుంచవలసింది. హరిజనులు వచ్చినట్లైతే వారునిలిచినచోట్లు వారుముట్టినవస్తువులు. అవుపేడ అవుమూత్రము బండమీద తెప్పించి తియారుగా వుంచుకొని వెంటనేవాటితో ఆయావస్తువులు శుద్ధిచేయించవల్సింది. లేకపోతే సర్కారువారు ఏకపక్షపాతం చేసినవారౌతారు.

* * *

మహాత్ముని సభజరిగిన తర్వాత ఆమరుదినము అధ్యక్షులైన పులిజాల వెంకటరంగారావుగారికి కృతజ్ఞతలను వకరు వుపన్యాసంచేసి ఎవరయ్యా పులిజాలవారుఅని నకొయన అడిగినాడు. వెంటనే అబ్కారిశాఖ అధికారి న్యాపక్కనవుండే వకపాట్లాయినను చూపించినాడు.

* * *

ఈఊరి ధర్మపీఠ వామన్నాయనగారు సభకు దయచేయలేదెందుకు? ఖమ్మములో సనాతనులు మస్తుగావున్నారుగా? అని రాలేదంట అని కొందరనుకున్నారు. కాని ఆయన సందేశం వినకుండానే ఇట్లా యనుకునేవాండ్లతో ముచ్చటెందుకు?

* * *

అయితే కోమట్లుకూడా తీరా సమయానికి సనాతనులైనారా! అదోనేరం యనుకున్నారంట! లాభనష్టాలు యిప్పుడుమామకొని సనాతనాన్ని నాడా ఖర్చుక్రింద రాసుకున్నారట!

* * *

చుట్టాలురాని దేమిసంతోయున్నట్లు నేరంలో నేరం. కోమట్లుతమకు వైదికాధికారం వుండాలేనా అని కాశీకృష్ణమాచార్లను అడిగినారో లేదో! అడిగింటే రహస్యం బయటపడ్తుండే.

* * *

సనాతనులు హరిజనులనుచూసే సచేలస్నానం చేస్తారట. కొందరు హరిజనులు కూడా సనాతనుల పేర్లువింటేనే సచేలస్నానం చేయ్యాల అని తీర్మానించుకున్నారంట.

—

స్థానిక వార్తలు

ముదిరాజ నవయువకమండలి

గతవారమున సీసభవారి యాజమాన్యమున జంగ్లీవిఠోబాదేవాలయమునందు సభజరిగినది. మా. హనుమంతిరావు సభాధ్యక్షతవహించిరి. సంఘమువారు దాదాపు ౨౦౧ మంది సభనలంకరించిరి. విఖ్యాత ఆంధ్ర మహాశయులను పది హేను ఏండ్లక్రింద ముదిరాజకులస్థుల అభివృద్ధికై సంఘస్థాపన చేసినవారును, దేశకార్యతత్పరులునగు శ్రీయుత కృష్ణస్వామి ముదిరాజగారు పురపాలకసంఘ సభాసదులగా ఎన్నుకొనబడినందునకు సంతోషము దెల్పుచు సంఘమువారు శ్రీకృష్ణస్వామిగారికి సన్మానపత్రము పట్టుబట్టపైనముద్రింపించి.చక్కనిఫ్రేము లోఇమిడ్చి సమర్పించిరి దానియందు వారిసేవవివరముగామూచింపబడినది. వారికి శ్రీముదిరాజాగారు కృతజ్ఞతదెల్పుచు నవయువకులను మ.ఘ.వ. ప్రభువుగారిచల్లనినీడను విద్యాభివృద్ధి చేసికొనుటకై ప్రబోధించిరి. ఆసందర్భమున శ్రీయుతులు బూర్గులరామకృష్ణరావు ప్రతాపరెడ్డిగార్లుకూడ శ్రీయుతకృష్ణస్వామిగారి సేవావిశేషముల ప్రశంసించిరి. అధ్యక్షుని ఉపసంహారప్రశంసావాక్యములతో కార్యక్రమము పూర్తియైనది. అధ్యక్షునకును పెద్దలకును పుష్పమాలలు అర్పింపబడినవి. సభాంతమున ఉపహారములు ఇయ్యబడెను. అతిథుల ఛాయాపటము తీసికొనిరి. సంఘకార్యదర్శిపక్షమున శ్రీయుత వేంకటస్వామిగారు అధ్యక్షునకును వక్తలకును సోదరులకును కృతజ్ఞతాభివందనములర్పించిరి.

ఇమపురు స్వకులసులగుబాలురు హిందీ భాషయందు చక్కనిప్రార్థనలగావించిరి. సభచాల ఉత్సాహప్రదముగ జరిగినది. శ్రీయుతకృష్ణస్వామిగారిసేవ వారికులస్థులకే కాక ఆంధ్రులందరికిని గౌరవముదెచ్చుచున్నదనువిషయము మరువదగినదికాదు. వీరుముందు ఇంకనుఎన్నియోసేవలను చేయవలసినవారైయున్నారు. పరమేశ్వరుడు వీరికాయురారోగ్యముల ప్రసాదించుగాక!

—

మతోపన్యాసకులు

ఇతరమతస్థులతో ద్వేషములుగాని, వారికి ఆవేశముగాని తగిలించకుండువిధము ఉపన్యసించవలసినదని మహమ్మదీయమతప్రచారకులకు ఉమూరెమజబి శాఖవారు ప్రభుత్వాజ్ఞను బంపియున్నారు. మ. ఘ. వ. ప్రభువుగారి ఫర్మానుప్రకారము ఇందుకువిరుద్ధముగా జరిగినవారికి కఠినముగా విచారించబడును.

—

సదరుల్ మోహాంగారు

౨౦బహమన్ నాడు వీరు హనుమకొండ వెళ్లెదనియు అధికారులు సర్వేరాయిచేయుచున్నారనియూ తెలిసినది.

—

పురపాలక సంఘసభ

౨౯ బహమన్ నాడు ప్రాతఃకాలము మూడుగంటలకు వే క ఈసభజరిగినది. మొదటిగంటలో నవాబు మెహదియార్ జంగుగారు అధ్యక్షతవహించిరి. రెగంటలనుండి నవాబ్ బహదరుయార్ జంగు గారు అపదవివహించిరి.

సాయిసంఘము

డివిజిగతసభలో పేర్కొనబడినసభ్యానులే ఎన్నుకొనబడిరి.

ఉపసంఘములు

౧. కల్లుబండ్లను పరిశీలించుటకై ఆలోచనలు జరిగినవి. ఈవిషయమునకై పాత్రికొత్వాలుగారు కొత్తకొత్వాలుగారుయిద్దరును కమిటీగాఏర్పరుపబడిరి.
౨. పాలు, నెయ్యి, ఇతర ఆహారపదార్థములు ఏర్పాటుకొరకు నవాబు రహమతుయార్జంగుబహాదరు, రాజాబహాదరు వెంకటరామారెడ్డి, బహాదరు యార్జంగుబహాదరు అబ్దులువాహదు సాహెబ్‌గార్లు గలకమిటీ నిర్మింపబడినది.
౩. మార్కెట్లు, హత్యశాలలు, ఇత్యాదికొత్వాలుగారు, మా. అమరుల్లాసిద్దీకిగారు, శ్రీయుత బూర్గులరామకృష్ణారావుగారు కమిటీకి మెంబర్లు.
౪. నాంపల్లిలోని సరా (ధర్మశాల) కొరకు మా. అమరుల్లాహుసేని, మా. యూసుఫలి గార్లు కమిటీమెంబర్లు.
౫. పురపాలకసంఘము ఖానూనుకు సవరణలు ఆలోచించుటకై శ్రీయుత బూర్గులరామకృష్ణారావుగారు నవాబుబహాదరుయార్జంగుబహాదరు, ఉపసంఘసభ్యులు
౬. రాజ్యాడేగ్కారిపైవచ్చిన షికాయతులవిచారణకొరకు ఉపసంఘము ఏర్పడినది.
౭. భోగమువాండ్లు, వ్యభిచార స్త్రీలు మొదలగువారి కట్టుదిట్టములకొరకు ఒకకమిటీఏర్పరుపబడినది. దానిలోసభ్యులు డాక్టరుగోరక్షకరుగారు, మా. పాహా అంఖానుగారు.
౮. మోటారుకొర్లపన్నులు వసూలుచేయుటకు ఒకకమిటీ ఏర్పడినది. దానిమెంబర్లు పాత్రి, కొత్తకొత్వాలుగార్లుఉభయులు.
౯. నిప్పుచల్లార్పుయంత్రముల కమిటీ నవాబుబహాదరుయార్జంగుబహాదరు, శ్రీయుత శ్రీపతిరావుగారు.
౧౦. మరియొకకమిటీకి రాజాబహాదరు వెంకట రామారెడ్డి, సేటుపన్నాలాలు, మౌ:అహమదు మొహియుద్దీను గార్లు.

ఆరోగ్యసంఘమునకుకూడ సభ్యాసదులు ఎన్నుకొనబడినారు. సఫాయీ అమీనుఅపరీక్షా విధానమును నిర్ణయించుటకై యీక్రిందివారుగలకమిటీ స్థాపితమైనది.

౧. మౌ. అబ్దూల్ హసన్ సయ్యదలి
౨. మౌ. గులాం మహమూదుఖురేషీ
౩. శ్రీయుత బూర్గులరామకృష్ణారావుగారు
౪. ,, కృష్ణస్వామి ముదిరాజగారు
౫. డాక్టరు గోరక్షకరుగారు.

రజతోత్సవసందర్భమున ప్రభువుగారికి సన్మానపత్రమర్పించువిషయము ఆలోచింపబడినది. మోతమదుగారి మేజాకు టెలిఫోను పెట్టుట, పత్రికలుకొనుట నిప్పుచల్లార్పు యంత్రములక్షగాను మోటారులారీలు తెప్పించుట యనునవి చర్చింపబడిన యితరవిషయములు.

—

పాదరక్షల రక్షణము

ఈద్గాహకు నమాజునకై రంజానుపండుగనాడు వచ్చువారి పాదరక్షలను కాపాడుకొనుటకై గతవత్సరములలో వలెనే యీసంవత్సరముకూడ మహమ్మదీయమత సేవాసంఘకార్యదర్శి స్వచ్ఛందసేవకులను గోరుచున్నారు. చిన్నపిల్లను యీపనిగాకు తేవద్దని ఆజ్ఞఅయినది అప్పటం చందాలు వసూలుచేయగూడదు.

—

నిజాము కాలేజి జూనియరు టేనిసు

ఈఆటల పోటీ ౬ జనవరినాడు ఆపియుంచబడినది. ఆనాడు సాయంత్రము ప్రారంభంగు జరుగగలదు. టికెట్లు తీసకొననిది ప్రవేశముండదు.

—

నేత్రవైద్య ప్రవీణులు

ఇందువలన సమస్తజనులకు తెలియపరచుట యేమనగా డాక్టర్ యం. వెంకటపతినాయుడువారి వైద్యశాలచిక్కడపల్లినుండి మార్కెటువీధినుంచి సికందరాబాదు చట్నిబజారులో భవనంలో యుండే సాంకర్భవనమునకు బదలాయించబడినది.

పెద్ద గడియారం

సుబాలెంబాహీమారున్నట్టు సుంఅజే పైన పెద్దగడియారపు స్థాపించబడియున్నది [illegible] (రూ.౨౦౦) కల్దారు ఖర్చులు పెట్టినవాడు అరంజ్, మార్తు. యిదివరకే పెక్కు విద్యుద్దీపములమర్చబడియున్న [illegible] మార్పు [illegible]

రా [illegible] రకు [illegible]
క్షేమకన్న [illegible]

౭. జనవరినాడు దివా. శ్రీ దేవ్ యస్. అహమదు అయ్యంగారు బి.యే.బి.యల్ [illegible] ంచిన [illegible] ఎడ్వకేటు, సెలవులలో హైదరాబాదునుండి [illegible] లకు వెళ్లినారు.

అవరటుల్ రజిడెంట్ బహదర్ గారు కలకత్తాకుపోయియుండిరి. ౧౨ యిష్పంబారువాము [illegible] హైదరాబాదకు విచ్చేసియున్నారు.

హైదరాబాదరక్షకశాఖ మదద్‌గారలగు శ్రీయుత [illegible] సయ్యదు గులాం మహమూదు సాహెబ్ బొంబాయివెళ్లుచున్నారని తెలియుచున్నది.

యిష్పందార్ మొదటవతారీఖున నవాబుమహమ్మద్ యార్ జంగుబహద్దర్ యాత్రార్థమై (హజ్)కు వెళ్లుచున్నాడని తెలియుచున్నది.

కర్నల్ ట్రెంచ్

మొదటవయిష్పందారున మాలుగుజారీ శాఖామంత్రులగు శ్రీయుత కర్నల్ ట్రెంచుగారును ఆడ్డిక్ మెట్టు జీహెచ్ హాస్పిటలు యొక్క మొఅయినచేతులగలరని తెలియుచున్నది.

ప్లేగురిపోర్టు

హైదరాబాద్

ప్లేగుకమీషనరుద్వారా తెలియుటయిదేకదా ౨౯ బహమన్ ౧౩౭౩ ఫసలీ మంగళవారంలో ఒకడువ్యాధిగ్రస్తుడై ఉస్మానియాహాస్పిటలో ఒకడుమరణించెను ముషీరాబాదులో ఒకడు మొత్తం యిద్దరుచచ్చినారు. ఒకడు వ్యాధిగ్రస్తుడైనాడు.

ఉద్యోగ విషయములు

కొత్వాలిశర్మానాద్వారా శ్రీయుతమిస్టర్ ఆర్. సి. అయ్యంగారు రక్షకశాఖనాయబ్ పదరువాజంపోతుగారి శాశ్వతపదవిఅయినదని తెలియుచున్నది.

న్యాయవాది పరీక్షలు

ప్రథమన్యాయవాదిపరీక్ష, ద్వితీయన్యాయవాది పరీక్షలు తొమ్మిదవయిష్పందారునుండి తృతీయన్యాయవాదిపరీక్షలు మొదటవిఫరవర్దినుండి కుప్రకారంబాగ లవని తెలియుచున్నది.

సర్కారియిండ్ల కిరాయ

నెంహ తెమిూంశాజారాత్ నరఫ్‌ఖాన్ ముబారకుగారు పోలీసుకొత్వాలుగారితో ఇట్టువవిచేసికొనిరి. యెందుకనగా సర్కారీఇండ్లలోనున్నటువంటి కిరాయదార్లను కిరాయవిషయమైవిచారించగా వనమునుమీద కతీసుకొనని కనకయింక [illegible] సర్కారుయిండ్లకిరాయదార్ల మాలుజప్తికొరకు సహకారమై శ్రీయుతనవాబురహమత్ యార్జంగు బహద్దరుగారివద్ద ప్రతిసింహకు సదర్ అమీన్‌గారి సహాయముచేత అట [illegible] కొన్నారు.

మధుపాన నిషేధ సంఘము

[విశేషం]

పైసంఘఅధ్యక్షులైన వాజంఖాహెబు అటుకోరిమహాశయులు ౨౯-౩-౭౩ర తేదినాడు [illegible] కొనుటకు ప్రరహిలసంఘమువందుసభ్యులుగా [illegible] లనుండి యెన్నుకొనబడిన శ్రీయుత అగ్గిరామస్వామి గారికి చీటి వ్రాసినందువల్లనువెళ్లి వాజంసాహెబుగారినిదర్శించిరి. దర్శనసందర్భములో అగ్గిరామస్వామిగారిని పైసంఘములోసభ్యునిగా చేయుటకునూచించినచినంతట సంతోషముగాపనిచేయుటకు అంగీకరించిరి. వాజంసాహెబుగారు పల్లెటూరిపర్యటనకు మేలుకల్లు [illegible] లవలను తెల్పిరట. అగ్గిరామస్వామిగారినిగూడ పల్లెటూ [illegible] పనిచేయుటకు [illegible]రట.

ముగ్గురు ఆదిహిందువులు బ్రహ్మమతము స్వీకరించుట

---

౬ మాసములనుండి క్రిందనుదహరింపబడినవారు బ్రహ్మసమాజమునందు సహాయకసభ్యులుగానుండి, డిసంబరు [ఆఖరు] శుక్రవారమున అనుష్ఠానికసభ్యులుగా చేర్చుకొనబడిరి.

(౧) చెంచులరాజయ్యగారు, (టెలిఫోను ఆఫీసునందు ఉద్యోగము.)

(౨) స్వామినాథంగారు [సెటిల్ మెంటు ఆఫీసునందు ఉద్యోగము.]

(౩) డాక్టర్ సుబ్బరావుగారు [ముషీరాబాదు ఆసుపత్రిలోనందు ఉద్యోగము.]

చెంచులరాజయ్యగార్కి, ముగ్గురుపుత్రులు కలరట. పెద్దకొమారునకి భాగ్యరెడ్డిసోదరియగు శాంతబాయితో వివాహమయిన రెండుసంవత్సరములకు శాంతబాయి గతించినది. తదుపరి ఆదిహిందూపంచాయితీ కోపమువారివలన యిన్ని యోసార్లు బహిష్కరించబడి, కోర్టుకెక్కి యెంతయోధనమునష్టపడి, తుదకుఆదిహిందువులనుండి విసుగుచెంది బ్రహ్మమతములో చేరిరట.

ఇట్లు
(బ్రహ్మ)

సైన్యవిన్యాసము

నూతనసంవత్సర ఆరంభోత్సవసందర్భమున సికింద్రాబాదులో ౨౯ బహమన్ నాడు ఉదయము ౬ గంటలవేళ అచ్చటిపెరేడుస్థలములో విన్యాసముజరిగినది. ప్రధాన మంత్రిగారుకూడవెళ్లియుండిరి. నాలుగువిమానములో ముగ్గురుముగ్గురుచొప్పున బారులుగాసైనికులు గౌరవము చూపిరి. "విధియుత" జరిగినతరువాత సుమారు ౯ గం. వేళ సమాప్తమైనది.

గౌ. రెసిడెంటుగారు

జనవరి మొదటివారములో వీరుకలకత్తానుండి తిరిగి వత్తురని తెలియుచున్నది.

కర్నలుట్రెంచిగారు

వీరు దౌరానుండిఅవగా మొలుగు. హనుమకొండ వెంకటాపురప్రాంతములకు క్రిస్మసు సెలవులలో విహరించుటకు వెళ్ళినప్రదేశములనుండి తిరిగినగరమునకువచ్చిరి.

చీఫ్ఆఫ్‌దిస్టాఫ్

నిజాము సేనల గొప్పయధికారియగు వీరుకలకత్తానుండి వచ్చినమహనగరంలో ప్రవేశించిరి.

మాలుగుజారిమాఫీ

పాయగాహాలలో మజాగీలలో మదుసంవత్సరమువరకు ఫసలునకేసులలో యాసాయికివేసి చెల్లుమాలుగుజారి తగ్గించుటకు ఆజయినదిఇంకనుకొంచగాజారీద్దారులకు కట్టచేసినారని వార్తలువచ్చుచున్నవి.

ముద్గలు (గామప్రశితులు యీసంవత్సరపుమాలుగుజారి బరాయిరదాఫుంచవలసినదిగా అవ్వలు తాలుకుదారు గారికిదరఖాస్తులిచ్చుకొనిరి. యీముద్గలు రాయచూరుజిల్లాలోనిది. చార్త్రికస్థలము.

శతాబ్దియుత్సవము

నగరములోని "గామకన్యాలు" అనుపాఠశాల ప్రాథమిక విద్యాలయశతాబ్ధియుత్సవసందర్భమున వింశ ౯ జనవరినాడు చేసెదరు.

బొంబాయి పోలీసుఅధికారి

బొంబాయిరాష్ట్రపు పోలీసు ఇన్స్పెక్టరుజనరలుగారు మనరాష్ట్రములోని ప్రఖ్యాతస్థలములను చూచుకొనివచ్చినదారిని బొంబాయి వెళ్ళిరి.

బోధ్‌లో ప్లేగు

ఆదిలాబాదుజిల్లాలో బోధ్ అను చోట ప్లేగు ఆరంభమైనది. డాక్టరు యితరఅధికారులు చురుకుగా పనిచేయుచున్నారట.

విమానముచార్జి

హైదరాబాదునుండి బొంబాయికివిమానములోపోవుటకు వారుండి [illegible] లు చెల్లించవలెనట. రాకపోకలకు ౧౮౦ రూ. కొవలెనట. ౭ జనవరినాడు నుట ప్యాసింజరుల విమానము నగరమునకు వచ్చెను! చాలమంది గొప్పవారు వెళ్లుచూచెదరు!!

బొంబాయివెళ్లిరి

౧. కొత్వాలిబల్దా మొదటివాజము
౨. అబ్కారి నాయబువాజము
౩. ఖజి పాతాదాలకు నాజము
వీరు బొంబాయి వెళ్ళిరి.

గోలకొండ పత్రిక
శ్రీభావనామ సం॥ పుష్య శు॥ ౨
సోమవారము

బాలికల ఉన్నతపాఠశాల

సుల్తానుబజారులోని బాలికల ఉన్నతపాఠశాల, సంఖ్యలో హెచ్చైనను వ్యక్తిత్వప్రకాశము నోసిన మన ఆంధ్రుల ఆంధ్రత్వప్రకాశమునకై చేయుసేవయొక్క గొప్పతనము సూక్ష్మదృష్టికి కనబడకపోదు. ఆంధ్రుల విశ్వాసమునకు మనరాష్ట్రమున నిప్పుడుండు పరిస్థితులు ఉత్సాహాకరములుకావు. అట్టి నిరుత్సాహ పరిస్థితులలో ఆంధ్రుల వ్యక్తిత్వమును ప్రకాశింపజేయుటకు యేదోయొక స్థిరమైన సేవచేయవలెనని పట్టుదలతో బాలికల పాఠశాలను స్థాపించి క్రమక్రమాభివృద్ధి జెందించుచు నిర్వహించుచున్నవారు ఆంధ్రులకృతజ్ఞతకు సంపూర్ణపాత్రులనుటలో కొంచెమైనను సందేహములేదు. ఆంధ్రులవ్యక్తిశక్తిని ప్రకాశింపజేయుటకు బాలికలపాఠశాల యెంతటిసాధనమో బాలకులపాఠశాల అంతసాధనము కానేరదు. భావిసంతతియంతయు నేటి మాతలశక్తిపై యాధారపడి యుండునను అంశమును యెవ్వరును నిరాకరించరు. కావున మనఆంధ్రుల ప్రకాశమునకు రేపు మాతలు కాబోవు బాలికలలోని ఆంధ్రత్వమును ప్రజ్వలింపజేయుటకంటె పటుతరమైన సాధనములేదని స్పష్టము. నిజముగా నీబాలికల పాఠశాలఆంధ్రత్వకేంద్రమే.

ఈవాస్తవము సంతయు మొన్న ౨౨ డిసంబరునాడు సాయంకాలము అచటజరిగిన గీతాజయంత్యుత్సవములో శ్రీమాన్ అరవముదయ్యంగారు గమనించి ఆశ్చర్యపడినారు. ఉత్సవకార్యక్రమమును, బాలికలు సదరు పాఠశాలవలన యింతవరకు గడించిన అభివృద్ధికి నిదర్శనములన దగు గీతోపన్యాసములును గతసంచికలో ప్రకటింపబడినవి.

సర్వ వేదాంతసారమైన భగవద్గీతయొక్క గంభీరార్థమునుగూర్చి బాలికలు ఆంధ్రములో ఉపన్యసింప బూనుకొనుటయే ఆబాలికలుచదువు పాఠశాల చేయు సేవను ప్రశంసించుటకు చాలియున్నది. ఇంకను ద్రవ్యసహాయమున్నచో యీపాఠశాలను యింకను విస్తరించుటకును దీనివలన ఆంధ్రము మాతృభాషగాగల బాలికలకు యింకను యెక్కువలాభములుగలుగుటకును ప్రయత్నము కాగలదు. ప్రభుత్వమువారి దృష్టి యిట్టిసంస్థవైపు యేలనో యింతవరకుకూడ ఆకర్షింపబడలేదు. ప్రత్యక్ష సహాయమును పొందుటకై చేయబడిన ప్రయత్నములన్నియు యింతవరకు ఫలించలేదు. [illegible] ప్రజల విరాళములమీదనే యీసంస్థ ఆధారపడియున్నది. దీనికి స్థిరముగా [illegible] నిల్వయుండె ప్రతిసంవత్సరము [illegible] వడ్డీనిచ్చుచుండగల మూలధనమెంతో అవసరమై యున్నది. దీనిసంపాదనకే యిపుడు సంస్థయొక్క స్థాపకులు యెన్ని విధములనో ప్రయత్నించుచున్నారు. ఆంధ్రులలో ధనవంతులందరును ఉదార హృదయులై యిందుకు తమ విరాళములతో సహాయము చేయవలెనని యున్నారు. నిష్పక్షపాతబుద్ధియు, ధర్మాసక్తియుగల మనప్రభుత్వమువారు యికనైనను తమసహాయమునకు యిట్టిసంస్థయొక్క అర్హతను గ్రహింతురుగాక!

పెద్దగడియారం

మొఅజంజాహీ మార్కెట్టువద్ద పెద్దగడియారమొకటి స్థాపింపబడినదని తెలిసికొనుటకు సంతోషమగుచున్నది. మేమిదివరకు అట్టి గడియారమొకటి తూపుబజారు చుట్టుప్రక్కల ప్రాంతమునకు అందుబాటులోనుండునట్లు స్థాపింపబడిన కాలము విషయములో అశ్రద్ధగానుండు మన హైదరాబాదీయులకు లాభముగలదని సూచించియుంటిమి. మొదట సెంట్రల్ మార్కెట్టు అనబడి ఇప్పుడు మొఅజంజాహీ మార్కెట్టు అనబడుచోటు తూపుబజారుఇంకను ఆవలిప్రాంతమునకు ఉపయోగించునట్లు యీగడియారమును స్థాపించుటకుచాల తగినది. మద్రాసుతర్వాత ప్రసిద్ధనగరమని పేర్గాంచిన మన హైదరాబాదుకుతగినన్ని పెద్దగడియారము లున్నవని చెప్పవీలులేనపుడు, మొఅజంజాహీ మార్కెట్టు చుట్టుప్రక్కల ప్రాంతములకు ఉపయోగించునట్టిది ఒకటిఅవసరమని తలచబడుట ఆశ్చర్యముకాదు.

ఆంధ్రమహాసభ చిత్తునియమావళి

నిజాంరాష్ట్రాంధ్ర మహాసభ చిత్తునియమావళి నొకదానిని శ్రీయుత బూ. రామకిషన్ రావుగారు ప్రభృతుల ఉపసంఘమువారు సిద్ధముచేసి ఖమ్మంలో సమావేశమైన తృతీయాంధ్ర మహాసభయందు నివేదించియుండిరి. అందుపయిన అవకాశము దొరకమిచేతను ఎక్కువసంఖ్య సభ్యులుగల ఉపసంఘముచే విమర్శింపబడుటచేతను యీక్రింది పదిమంది నామములుగల సభ్యులను ఉపసంఘసభ్యులు నెన్నుకొని నన్ను కార్యదర్శిగా నియమించియున్నారు. గాన మహాసభవారిచే నెన్నుకొనబడిన సభ్యులు తమయంగీకారము తెలిపి ముందు కార్యక్రమమునకు నన్నుదృక్షవిగాచేయ ప్రార్థించుచున్నాను.

ఉపసంఘ సభ్యులు

౧. నగరం	౧.	శ్రీయుతధర్మవీరవామననాయకుగారు
	౨.	,, కొన్నగడ్డల కోదండరామ శాస్త్రిగారు
	౩.	,, నరసింహారావుగారు
	౪.	,, పింగిలికోదండరామరెడ్డిగారు
౨. వరంగల్	౫.	,, మాదిరాజు రామకోటేశ్వరరావుగారు కార్యదర్శి
	౬.	,, ఈనాము వరదరాజులుగారు
౩. కరీంనగరం	౭.	,, గోవిందరావుగారు వకీలు హైకోర్టు
	౮.	,, జే. రామరావుగారు సిరిసిల్ల
౪. ఆసఫాబాదు	౯.	,, జయరాంరావుగారు హైకోర్టు వకీలు
	౧౦.	,, వరహరిరావుగారు బి. ఏ. ఎల్ ఎల్. బి.
౫. నిజామాబాద్	౧౧.	,, కోకట భూమారెడ్డిగారు దేశాయి
	౧౨.	,, బి. కేశవరావుగారు హైకోర్టు వకీలు
౬. మెదక	౧౩.	,, బన్సువెంకటేశ్వరుగుప్త గారు వకీలు
	౧౪.	,, చెన్నబసప్పగారు వకీలు
౭. మహబూబునగరం	౧౫.	శ్రీయుత నారాయణరావుగారు
	౧౬.	,, [illegible] వరసరాజుగారు
౮. నల్లగొండ	౧౭.	,, పులిజాల రంగారావుగారు వకీలు హైకోర్టు
	౧౮.	,, గోపాల్ రెడ్డిగారు
౯. అత్రాపుబల్దా	౧౯.	,, వెంకటరంగారెడ్డిగారు హైకోర్టు వకీలు
	౨౦.	,, కొండాపురం నరసింహారెడ్డిగారు

౧౦. [illegible] [illegible] కార్యదర్శి

మతసహిష్ణుత!

మ. ఘ. శ. విజాంప్రభువుగారు సర్వమతములయెడ సమదృష్టిగలవారనియు క్రిస్టియనులకు వారిని మనకప్రభువుగా నిచ్చియున్నారని అట్టి వారి స్వంతయిలాకాలో ప్రచారమునకు స్వాతంత్ర్యము దేవుడువరమిచ్చినను పూజారులువరమియ్యరు కాబోలు!

శాసనసభసభానిర్ణ[illegible]లు

మనశాసనసభలో ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయము తరఫున పట్టభద్రులపక్షమున యెన్నుకొనబడిన [illegible] అధికారేతరులుగా ఎన్నుకొనబడినవారిలో శాసనసభాధ్యక్షునిగా [illegible] సవరణను మౌ. ఖలీలుజ్జమా బారిష్టరుగారు ప్రతిపాదించినారు.

కేంద్రసంఘ ప్రచారము
నిజామాబాదు

ప్రతాపరుద్ర గ్రంథాలయము

స్థాపితము	౫-౩-౨౭ ఫ.
పునస్స్థాపితము	౨౯-౪-౪౩ ,,
ఆంధ్రగ్రంథములు	[౪౭౩]
ఇంగ్లీషుగ్రంథములు	[౧౧౩]
సభ్యులు	[౨౯]
ప్రతిమాసపురాబడి	[రు. ౧౦-౧౨-౦]
ప్రతిరోజు గ్రంథాలయమునకు వచ్చువారు	[౧౫]

గ్రంథాలయమునుండి తెప్పించుపత్రికలు

౧. రహబర్ దక్కన్	ఉర్దు	దినపత్రిక
౨. గోలకొండ	తెనుగు	ద్వైవార పత్రిక
౩. ఫ్రీప్రెస్	ఇంగ్లీషు	దినపత్రిక
౪. వైదికాదర్శ	ఉర్దు	వారపత్రిక

ఉచితముగావచ్చు పత్రికలు

౧. సుజాతలరాణి	తెనుగు	మాసపత్రిక	శ్రీ. వి. నర్సింగారావుగారు విద్యార్థి
౨. ఆరోగ్యప్రకాశిక	తెనుగు	మాసపత్రిక	శ్రీ. వీరా ఆచారిగారు ఫోటోగ్రాఫర్
౩. మహాలు	ఉర్దు	,,	శ్రీ. యశ్వంతరెడ్డిగారు వకీల్.
౪. సత్ సంగత్	,,	,,	శ్రీ. నందుసింగుగారు మున్సాజర్ జంగ్లాత్
౫. చిత్రమయజగత్	హింది	,,	శ్రీ. ఆనందరావుగారును ఖజానేదార్ నజీఫాయాబు
౬. హైమాగ్జైన్	ఇంగ్లీషు	వారపత్రిక	శ్రీ.వి.పా. ఆచారిఫోటోగ్రాఫరుగారు.

౩౦-౨-౪౪ వరకు శేషము రు. ౩౬-౪-౪

ప్రతిరోజు పాఠకులు తీసుకవెళ్లుపత్రికలు [౯]

ఆంధ్రనిధికి విరాళములు

శ్రీయుత పప్పుకిషన్ రావుగారు హైకోర్టువకీలు	రు. ౨-౦-౦
,, బాపురావు మెున్సిఫ్ల్ కరుగారు వకీలు	౧-౦-౦
,, వి. శింగారవేలుగారు	౧-౦-౦
,, ఎన్. గంగారెడ్డిగారు	౧-౦-౦
,, నర్సింగరావుగారు	౧-౦-౦
,, బాలాజగారు	౧-౦-౦
,, ఎ. యస్. ఆచార్యగారు	౧-౦-౦
,, హరిచంద్ కోడ్లోకర్ గారు	౧-౦-౦
,, మన్ మోహన్ లాలుగారు	౧-౦-౦
,, వరదవకంటి క్రిష్ణమూర్తిగారు	౧-౦-౦
,, రాగినర్సయ్యగారు	౧-౦-౦
మొత్తం రు:	౧౨-౦-౦

పైవిరాళములు ప్రతాపరుద్ర గ్రంథాలయ కార్యదర్శులగు శ్రీయుతులు ఎన్. గంగారెడ్డిగారు వి. యస్. ఆచార్యగారు శ్రమయనకోర్చి [illegible] ఆంధ్రోద్యమమునకు సహాయము చేయించినందులకు వీరిరువురకు కృతజ్ఞుడను.

ఇట్లు
మం. వెంకటేశ్వరరావు
కేంద్రసంఘ ప్రచారకుడు

శ్రీ యాదగిరి యాత్రోత్సవము

శ్రీమదఖిలాండకోటి బ్రహ్మాండ నాయకుండగు శ్రీయాదగిరి లక్ష్మీనరసింహస్వామి వారి యుత్సవం ప్రతిసంవత్సరము మార్గశిరశు॥ ౧౧ లు ప్రారంభమై బ ౭ తో సమాప్తి అగుచున్నయది శ్రీ భగవద్భక్తి జనావళికెల్లరకు విదితమే. ఈ సంవత్సరము ప్రతిసంవత్సరముకన్న జనబాహుళ్యము యెక్కువగనుండెను. శ్రీదేవాలయ కార్యనిర్వాహక సభ్యులు వహించిన శ్రద్ధాభక్తులు, యాత్రికులకు వారొనర్చినటువంటి సౌకర్యాదులు వేదశాస్త్ర తర్క వ్యాకరణ సంగీత హరికథా కాలక్షేప విద్వత్ సభలు, బ్రాహ్మణ వైష్ణవ సమూహమునకు షడ్రసోపేత భక్ష్యాన్న భోజన సంతర్పణలు పండిత సన్మానము మొదలగునవి యిట్లు జరిగియుండలేదని చెప్పుటకు యెట్టి సందేహము లేదు.

యాదగిరి యాత్రలో జరిగిన కవిత్వ సభ

నైజాం రాజ్యములో భువనగిరి తాలూకాయందు ఉన్న ప్రఖ్యాతివహించిన శ్రీ శ్రీ శ్రీ యాదగిరి నరసింహస్వామివారి సన్నిధిని ౨౧-౧-౩౮ తేదీని జరిగిన పండితమహాసభలో సాయంకాలము ౮ గం॥ ప్రాంతమున బ్రహ్మశ్రీ శతావధానులగు సత్యనుర్గేశ్వర కవులలో నొకరగు ద్వివేది సత్యనారాయణశాస్త్రిగారు ౧౦ నిముషములలో ౩౦ పద్యములు ఆశువుగా చెప్పి సభ్యులనందరను రంజింపచేసినారు. అందు ముందుగా కావ్యనిధి మహారాజశ్రీ చెలికాని అచ్చారావుగారి ఆంధ్రవాఙ్మయమునకు సహాయులును వారికీర్తికి మూలకారణులు వీరికి జనకులునునైన బ్రహ్మశ్రీ ద్వివేదినారాయణశాస్త్రిగారు

కం. ఆకెళ్ల వంశవారిధి
రాకాహిమధాముడితడు రాజితసు
శ్లోకులు నయ్యలుజియ్యలు
నాకొననిట మనకుమిత్ర వర్గ మెప్పుత్రా
జానపాటి కులాంబోధి చంద్రమూర్తి
రమ్యకవిశాస్త్రి పట్టాభి రామశాస్త్రి
మిత్రరత్న మితండు సావిత్రిసుకవి
కేశవాప్తుండు నీను సంగీతపాత్రి
హైదరాబాదు సత్య పారాయణుండు
భవ్య గోవిందరాజన్వ వాయభవుడు
ప్రణుత ఘనశీలి మాధవ రాయమాళి
అది గాగల మిత్రచయంబకూడ
నాశుకవితను జెప్పగా నరుగుమిరిక
యాదభూధర నరసింహ యాలకింప

మ. మహిశారత్నమునమ్మ యొకానతువు
లమ్మాయుంచు నెన్నాడె యి
స్పృహమా కేరుదశావిపాకమున
స్తంపాప్తి భాగ్యంబునై
మహిచక్రంబు జరించు చిమ్మోదకు నీ
మహాత్మ్య మావించియో
యహిరాట్తల్పుగ వచ్చినావె నరసిం
హా సుంత వీక్షింపవే!

ఈపద్యముల నాశువుగా చెప్పినారు. ఇంక సత్యనారాయణశాస్త్రిగారు.

సీ. వివిధవిద్యాపార వేత్తృనైపుణివిప్ర
సంఘార్చ్యటీ వాక్ప్రసార మెుకెడ
దంభాస్పృతాచ్యాది శంభారిపరివృత్త
కేశవ్యాభిభూత భూశక్యలాకెడ
ఘనాఘనస్ఫూర్తి విస్ఫురద్భాని కాంత
సదనము సదనము గరిమనొకెడ
భూపాలపసూన ప్రభూషణ విద్యోత్క
పీఠప్రభుత్వ కృత్త మెుకెడ
గీ. వరలుచున్నదిగ భూధర స్వామి స
[illegible]
పరిధి [illegible] వపుమ్ర సువ్రస చేశ
నైయ యాదాద్రి మణిపీఠ మౌళి వర.
శా. వైకుంఠంబున బాల్యభూషణ కియా
వ్యాజ్యంబు నోమూర్చ్యశా
నీకంబుల్ గనుబుద్ధి నోగిరినత్య
న్ను నారదేశంబుగా

రాకాకాశేయుట [illegible] పరిష్కరించి తై
రాగ్యవల్లిలా పోష్యవా
[illegible] కంబంబునా వచ్చియుండ్రుపుట కెం
తోక్షిప్తి యాదాద్రిపా.

ఇట్లా శిల్పుతో మాటాడుచున్నట్లు సభావర్ణనచేసిరి. ఇంకను నేపద్యమును పట్టిచూచిన వీరికి సంస్కృతమునందును కూడ కొంచెం ప్రవేశమున్నట్లు తోచును: కాని యంతకు ముందు వీరు ఆశువుగా చెప్పిన

శ్లో. అహోమాతః బ్రహ్మమనిపుణవిద్యాధి కరణీ
సభేయుంసమ్మాన్యాకేమిన కవితావ రమధువ
వినాస్వంసంశ్లిష్టో-హమపిచకవీంద్రోపి మనసా
సమాగచ్ఛాస్మాకంఫణితిమధికస్తుంతుసహసా:

యీ మంగళ శ్లోకమును చూడ ఉభయభాషలలోను వీరు కవీశ్వరులనుటకేమాత్రము సంశయము దొరకుటలేదు.

చ. తిరుపతివేంకటేశ కవిధీరులు వారలు యద్వితీయ శ్రీ
తిరుపతివేంకటేశ కవిధీరులు నైరహిమించుచున్న శా
స్తిరతరసత్యదుర్గ కవిశేఖరవంశజు వారలందునే
వరయగ సత్యశాస్త్రిని దయాంబుధిజూడవె యాదభూ
ధ్రపా

ఈపద్యమునుబట్టి జూచినచో సభలోవారు నుడివిన వాగ్ధాటినిపట్టిచూచినచో తిరుపతి వేంకటకవులు తరువాత "నిరంకుశాఃకవయః" అను అర్యోక్తి వీరికే తగియున్నదనుటకు సభవారు అనకతప్పినదికాదు.

మ. హనుమంతుండు నృసింహుడుగా
కఖిరహంగాధీశు లీ నల్గురుగా
మనముల్ త్రిప్పగ భల్లుకోపములు
గామా నావమానక్రియల్
దవరంగానిటు నూరకుండుమనె
కేకాశక్తి తేకున్న నీ
హనుమంతుగా దిరుమంచి కీర్తి
గొనుమా యాదాద్రిపాలాగ్రణీ.

తద్గర్భకర్తనుగురించి చెప్పిన యీపద్యము అర్ధశ్లేషగా యున్నదనుట చతురులకే గ్రాహ్యము. ఇంకను వ్యాక్యరీకళ మొదలగుఉపన్యాసములనిచ్చి సత్కారము బడసిరి.

భారతదేశమునకు భాషావిషయమున అత్యంత సేవ చేయ సమకట్టిన యీసత్యసుర్గేశ్వరకవుల నాయురారోగ్యైశ్వర్యాది సంపత్తుల చేరక్షించు గావుతయని సదా ఆభగవంతుని ప్రార్థించుచున్నాము.

ఇట్లు విబుధజనవిధేయుడు
శ్రీయాదగిరి నరసింహస్వామి సంస్థానపండితుడు
ఆకెళ్ల సూర్యనారాయణ శాస్త్రి
యాదగిరి

షహబాదు వార్తలు

చాకలివాండ్లు

వీండ్లతో చాకిరీతీసికొనుట యథాప్రకారముగానే జరుగుచున్నది. బహమను నెల ౨౮ తారీఖున రాజాబహాదరు వెంకటరామారెడ్డి ఓ.బి.ఇ. గారు అచ్చటికివెళ్ళి యుండిరి. ఆసందర్భమున అధికారులు చెప్పవలసినమాటలు గట్టిగాచెప్పిరట ఇంకను వాండ్లకష్టములుతీరలేదట! శ్రీరాజాగారి అనుగ్రహమువలనను అవ్వతాలుకదారు శ్రద్ధవలనను ముందుతీరగలవు.

కిరస్తానువంతులు

గూడెములో జనులకుబోధించుటకుపంతు ఎవ్వడికొంతకాలమునుండి పనిచేయుచున్నాడు యీనుదసాతకాల మతబోధనకొరకు ఒక యిల్లుకట్టించుకొనుటకు తహసీల్ దారుగారి సెలవుకోరెను. మౌ. అలీమహమ్మదుఖానుసాహెబ్ గారు యీసెలవు యివ్వకూడదనిఖ్రాసిరట. తరువాత మౌ. రషీదుద్దీనుసాహెబ్ అనువారు మొదటివారికివిరుద్ధముగా యిల్లుకట్టుటకు సెలవియ్యవచ్చునని అభిప్రాయము తెల్పి అవ్వల్ తాలుకదారు సాహెబ్ గారికిఖ్రాసిరట. తరువాతమూడవతహసీల్ దారుగారగు మౌ. రజియుద్దీన్ హసన్ సా. సెలవియ్యకూడదని యు ఇతడు రాజకీయప్రచారముచేయువాడని యు మతప్రచారము చేయువనియు పైవారికి తెలిపిరట. సెలవుకొరకనచునయు వదిలేక పంతులుడొక చిన్నగుడిసె వేసుకొని తనకర్తవ్యములనిర్వహించుచున్నారు. ఇదియుకొందరికిష్టములేనందున శ్రీరాజాబహాదరుగారువచ్చినప్పుడు వారితో ఫిర్యాదుచెయగా శ్రీవారు పంతులనుపిలిపించి వివరముల తెలిసికొని అతనికష్టము తొలగింపదలచినారట ! ఇదిసంతోషావహమగు విషయము.

కర్ణాటకసాహిత్య పరిషత్తు

ఈసంబంధమైన యుత్సవము రాయచూరు నగరమున ప్రథమముగా ౨౮ ౨౯.౩౦ బహమను తారీఖులలో జరిగినది

ఆంధ్ర మాత్రలు

[నైజాంలోని ఆంధ్రదేశంకోసం ప్రత్యేకం]

[గిరి]

గతవారములో ఖమ్మమునందుజరిగిన నిజాంరాష్ట్ర తృతీయాంధ్రమహాసభలో ప్రదర్శింపబడిన నాటిక)

(మహాసభప్రదేశం స్త్రీపురుషుల చేత క్రిక్కిరిసివుంటుంది, కొళ్లలో జింతాకుమాత్రలు తాకు సకమాత్రలు మొదలైనవాటిని అమ్మేవాళ్లూ బిరిపెకెంటు వోహా మన ప్రవేశం మాటుకేసులాంటి వయినపెట్టెలొంచిరెండుమూడుపేకెట్లుతీసి చేతులోపట్టుకుంటాడు. వుంకో చేతులోని చిన్ననికెల్ డబ్బిలోంచిమాత్రలుతీసి సభావేదికచుట్టూవున్న స్త్రీపురుషులకుపంచుతాడు. కొన్నత్రాలుకూడా పంచుతాడు వేదికమీదికిఎక్కి మాత్రలచెప్పిని గలగల చప్పుడు చేస్తో వుపన్యసిస్తాడు.)

అయ్యలార! మీ అమూల్యమైనకాలంలో పోహ రెండు నిమిషాలునాకొసంగండి. ఇప్పుడు నేనుమీకుపంచిన మాత్రలను మీనోటిలోవేసుకొనియేవుంటారు. వాటి రుచికూడా మీరుచవిచూస్తున్నారు. కాబట్టి వాటిమాహాత్మ్యాన్ని గురించి ప్రత్యేకంగాచెప్పుట అనవసరం. ఈమాత్రలపేరు ఆంధ్రమాత్రలు, దైవదత్తమైన నర్మ్రలవాయువునను సార్వత్రిక నోముకొక కార్యసను [illegible] వుక్కిరిబిక్కిరి చేసే జిరబెకోట్టు (Black hole)లో తరతరాలనుంచి బంధింపబడటంచేత అనేకరోగాలననుభవిస్తో సహజమానవత్వాన్ని గోలుపోయిన డెబ్బదిలక్షలఆంధ్రులకోసం ప్రత్యేకంగా మాకుపెసి తయా

[illegible]

(తేజ: బహద్దూర్ హిన్దుస్తాం)

విచిత్రవాదము!

[శివరత్న సంఘ సభ్యుడు]

[illegible]

[illegible]

కాలమాననివేదిక

[illegible]

పైరు

[illegible]

వ్యవసాయ సామగ్రి

[illegible]

ధాన్యముల ధరలు

[illegible]

మానసష్ట దావా

అదాలతు ఫౌజదారి అవ్వల్ సాజంగారి, [illegible] లో పెద్దమ్మ గాము, బాలమల్లయ్య పైన [illegible] దావా పెట్టెను. దాని పై అదాలతునుండి ఈ క్రింది విషయమై బాలమల్లయ్య పైన [illegible] లుము విధింపబడినవి.

నిన్న ౬ అమాను ౧౩౪౦ ఫ. [illegible] దగ్గర [illegible] పెద్దమ్మ ముద్దాయిని గదిలో పెట్టి తాళము వేసి ఆమెను బయటికి పోనీయక అపెరిని. మరియు ఆమె ఒక ముసల్మానుతో సంబంధము కలదని [illegible] చేసిరిని. కాబట్టి సిదాన్ [illegible] దఫా ౧౩౦ వ [illegible] ప్రకారము నేరము మోపబడి నది. ఇది అదాలతువారు విచారించవలసినదై యున్నది.

సరా: దస్తకతు.

మౌల్వీ మీర్ హాషిం అలీఖాన్

సాహెబ్ నాజం అవ్వల్.

[illegible]

మెదకుకు స్థానిక స్వపరిపాలనము

సూబేదారుగారి ఏర్పాటు

(ఒకవిలేఖరి)

మెదకు డిసెంబరు ౨౭ డిసెంబరు ఆ౯౩౮.

౨౫-౩-౧-౩౮ తేదివాడు నారాయణపురం (కలుసుట్లు తాలూకా) నుండి పోలీసులచేకొట్టబడి స్మృతితప్పి పడిపోయిన ౨౫ సంవత్సరముల తెలుగు జాతియువకుని మెదకుహాస్పిటలు కు (గవర్నమెంటు) తీసుకొనివచ్చిరి. అతనిశరీరమంతయు కమములచేనిండియుండెను. శరీరమంతటను బలమైనలాటీ తో గ్రుద్దినట్లున్నది. ఒడలంతయు వాచియున్నది. గొంతుగట్టిగా నులుమబడినట్లున్నది. గొంతుపైన గ్రుద్దినట్లుగుపడుచున్నది. అంతట మధ్యన స్మృతికలిగినప్పుడు మాటాడించగా మాటలాడజాలక గొంతుచూపించినాడు. ఒకచోట ఫాలముపైమాత్రము అట్లేయున్నవి ఈదెబ్బలకు నిజమయినకారణమేమోకాని ఇట్లు ఈయువకుడుకొట్టబడుటకు కారణము ఆయువకునితండ్రివల్ల ఇట్లు వినబడుచున్నది నారాయణపురంలో ఒకకలాలీయింట దొంగతనముజరిగినదట ఈయువకుడు నిత్యము రాత్రిళ్లు కలాలియొక్క ఆహ్వానముపై అతనియింటికి చనుచుండుటకు వెళ్లువాడట చోరీజరుగుటకు ౧౫ రోజులక్రిందటనుండి ఈయువకుడు అక్కడికివెళ్లుట మానుకున్నాడట. కలాలియొక్క ప్రేరణచేత పోలీసువారు రాత్రిపూట ఇతనిని పట్టుకొని నాకాలో బంధించి తెల్లవారువరకుకొట్టి స్మృతిహీనునిగా జేసి వదిలినారట. నాకావెంటవెళ్లిన ౨౦సంవత్సరముల ముసలియగు తండ్రివాదింపబోగా అతనినికూడాకొట్టి ఇవతలికి పంపివేసిరట. అని ఈ యువకునితండ్రి తెలుపుచున్నాడు.

స్థానిక స్వపరిపాలన

మెదకుకు యీమధ్య సుబేదారుగారు వచ్చినప్పుడు కొందరుపౌరులు పురపారిశుద్ధ శాఖవారిపై షికాయతు చేయగా వారు పౌరులనుసమాధానపరచి ఒకసూచన గావించినారట.

పురమంతయు వార్డులుగా విభజించుకొని ఒక్కొక్కవార్డుకు ఒక్కొక్కపెద్దను పౌరులే ఎన్నుకొన (ఓటింగుపద్ధతి ద్వారకాను) వలయును. ఇట్లుఎన్నుకొనబడినవారు మీరుమెంబర్లనబడుదురు. ఆయావార్డులయొక్క పారిశుద్ధ్యము విషయమై ఆమీరుమొహల్లా బాధ్యతవహించవలయును. పారిశుద్ధ్యత అవసరమున్న ప్రతివార్డుకు కొంతమంది మునిసిపలుపనివాండ్లు ఆయామీరుమొహల్లాల వశము గావింపబడుదురు. పనివాండ్లు అవార్డులో పనిపూర్తియగువంతకాలము అవార్డుయొక్క పరిధియాజిలను దాటరాదు దాటినచో మునిసిపలు మీటింగులో చేర్చుకునిశికాయతు చేయవచ్చును, ఈమీరుమొహల్లాలకు కమిటీమీటింగులలో ఓటింగుహక్కుయుండదు నాలుగుమీటింగులకుమాత్రము అహ్వానింపబడుదురు వీరిసలహాలనుకూడ అప్పుడప్పుడు కమిటీవారు అభ్యంతరము లేనంతవరకు గ్రహించెదరు. (ఈవిషయములు శానిటరి ఇన్స్పెక్టరు చెప్పినవి.)

పైనచెప్పినహక్కులన్నియు స్థానికస్వపరిపాలనామాత్రమున ప్రథమసోపానములు. సాధారణముగా మీరు మొహల్లాఆవార్డులోపలుకుబడిగలవారుగ యుంటారు కావున ప్రజలు, కూడ వారిసూచనలను తప్పకఅంగీకరించి పారిశుద్ధ్యశాఖవారికితోడ్పడగలరు. ప్రజలువినకుండ తమ యిండ్లముందు వీధులలో కావలెనని అసహ్యమైనవస్తువులువేసి ఆరోగ్యమునకు భంగముకలిగించినచో మీరుమొహల్లా కంప్లెయింటు చేసినచో అపరిశుద్ధ్యమునకు బాధ్యులగువారు కమిటీచె విచారింపబడి శిక్షింపబడుదురు మెదకుపౌరుల అదృష్టమువల్ల శ్రీ సుబేదారుగారు, దువ్వంతాలూఖ్దారుసా॥ గారు యీసూచనలుచేసియున్నారు. శ్రీ దువ్వంతాలూఖ్దారుగారి ప్రత్యేక శ్రద్ధవల్ల అప్పటికప్పుడె ౧౬మంది మీరుమొహల్లాలు ఏర్పడినట్లు తెలియుచున్నది, ఇకనువీరిని కమిటీవారు విశ్వాసపాత్రులుగా అంగీకరించి వీరిఅధికారము లివ్వవలసియున్నది. పౌరులువార్డుఅధికారులసూచనలగ్రహించి ఆరోగ్య భాగ్యములతో మనుచుండగాక స్థానికస్వపరిపాలనా, బీజములనాటిన శ్రీశ్రీ. సుబేదారుగారికిని, శ్రీశ్రీ దువ్వంతాలూఖ్దారు గారికిని మెదకుపౌరులు కృతజ్ఞతాబద్ధులై యుండగలరు.

మహారాజా బహాదరుగారి ఆగమనము

(స్వకీయవిలేఖరి)

బూర్గంపాడు పాలంచ తాలూకా వరంగలుజిల్లా ౨-౨-౩-౧౩౪౩ ఫ

మహారాణీవారి ఆగమనము

భద్రాచల శ్రీరామచంద్రమూర్తి దర్శనార్థమై, హిజ్ ఎక్సలెన్సి సర్ శ్రీకృష్ణప్రసాద్ మహారాజా బహాదరు ప్రధానామాత్యులధర్మపత్నియగు శ్రీ మహారాణీవారు సపరివారముగా దయచేసి యున్నారు. వీరింక నాలుగుదినముల వరకు స్వామిసన్నిధానమున భద్రాచలమందు నుండెదరు. శిబిరకూటము నేర్పరచియున్నారు. ప్రభుత్వపక్షమున, మహారాణీవారి గౌరవమర్యాదల ననుసరించి బాగుగా ప్రయాణసౌకర్యము లేర్పరచబడినవి.

అధికారుల మార్పు

పాలంచతాలూకా తహశీల్దారుగా నుండిన, శాంతస్వభావులగు సయ్యదు సజ్జాదుహుసేన్ సాహెబు, బి.ఏ. శిరపూర్ తాలూకాకు మార్చబడిరి వీరిస్థానమున, వరంగలుతాలూకానుండి, అనుభవశాలురును సుప్రసిద్ధ కార్యనిర్వాహణసమర్థులును, బహుభాషాకోవిదులును, అగు శ్రీగోవిందరావుదేశపాండ్యాజీనియమితహశీల్దారుగారిచటికి రాబడినారు. వీరిరాకవలన తాలూకా ప్రజలకు మిక్కిలిసంతోషము కలిగినది. యీతాలూకాయందలి బీదవారలగు, కోయ, కొండరెడ్డి,మాఅమాదిగ మొదలగు ఆవారికి, అడవిజాతిరైతుల కష్టములు వారించి, వారలకువలయు సహాయమొసర్చ జాలుదురని ప్రజలు నమ్మియున్నారు. తహశీల్దారుగారి అమూల్య పరిపాలనాదూషణములవలన, భద్రాచల దేవస్థానాభివృద్ధికి యింకను అవసరములగు నూతనవిధానములు ప్రవేశపెట్టబడునని యాత్రికులు, ప్రజలు. తలంచుచున్నారు.

ప్రభుత్వ వైద్యశాల

ఇచట ప్రభుత్వ మెడికల్ ఆఫీసరుగా యుండిన డాక్టరు యం శ్రీనివాసరావు, యల్.యం.యస్ గారు వైద్యవిశారదులు. వీరిహస్తవిశేషము అమృతతుల్యము. వీరియోగ్యతను గుర్తించి, వైద్యశాఖాధ్యక్షులైన కర్నలువార్మన్ వారలు గారు వీరికి అసిస్టెంటుసర్జనుపదవినొసంగి అష్ణలుగండా ఉస్మానియా ఆసుపత్రికి మార్పుచేయుటకు అర్డరు రాబడి యుండెను. వీరిస్థానమున, టి.మాణిక్యరావు. యం.బి. బి.యస్.గారు యిచటికిరావలసియుండిరి. నియమితదినసంఖ్యగతించినను నేటివరకు రాలేదు. కారణము తెలియదు. ఈ కారణమున డాక్టరు శ్రీనివాసన్ గారింకను యిచట నేయున్నారు. అసిస్టెంటుసర్జనుపదవినొందిన వీరికియిచ్చటిపౌరులు ప్రేమసూచకముగ విందొసంగి, గౌరవించి, తమసంతోషమును ప్రకటించిరి. వైద్యశాలనూతనభవనము పూర్తిఅయినదికాని, రోగులకు వంటశాల, డాక్టరుగారికి సేవకులకు నివాసగృహములు నిర్మింపబడలేదు. గౌరవనీయులగు వైద్యశాఖాధికారులీవిషయముల గమనింపప్రార్థన,

మామూళ్లు

(విలేఖరి)

[కొంచివారి గారిదగ్గర కొందరుజీడికల్లుమొదలగుగ్రామస్తులలోకమెుఱబెట్టుకొనినారు అందులో యీక్రింది యంశములుగలవని చెప్పబడుచున్నవి:—

ఈగ్రామములో పది జమాబందిమామూళ్లున్నవి. సర్కారువారు కొలాసుపాలను గాయిచ్చేమాఫీలలో పగమూడబ్బు పచేలుపట్వారీలువసూలుజేసుకొనియుందురు. [ఆనగాఒకరైతునకు నూరురూ. ఒకయేకుమాఫీఅయిన ౫౦ రూ. (గ్రామోద్యోగులకివ్వవలెను. అదివరకీఒకటీసు:] ఒకరిపట్టాకోరకికమారిపయెడల వీడరైన ౫ సం. పట్టా [అనగాఒకరైతుపరా, రీపట్టా ౧౦ రూ. కట్టిన ౫౦రూ.] ఇవ్వవలెను. బట్టపాట్టవెళ్ళిరైతులు వందలకొలదియివ్వవలెను. గ్రామోద్యోగులు అడిగినతనెబ్బుయివ్వకపోయిన ఆనాటినుండి వారికప్పచెప్పకుండపోవలెను. మునిమెడొక పురోహితుని యీమూములాక్రమించవలెనని యుతనిపైఅభియోగముబెట్టుటయేగాక ఆక్షరాస్యులగు వ్యవసాయకులందతినిగలిపి పోలీసుకప్పజెప్పిరి. దానిపై రైతులు నిరుడుజమాబందిమామూళ్లు ఎగవెట్టిరి. ఈయేడాకోపముచే గ్రామోద్యోగులు కుంటులందము ఏటలేనప్పటికి తరిపట్టా సొంతము పనూలుకిస్తుబందీపోగ్రాసినారు వ్యవసాయకులుఆరుపెలలనుండి మాభూములుబాండవి బ... కాలమాయచూపుడు తహసీల్ కచేరిలోఅర్జీలిచ్చియిచ్చి ... రైతు... తహసీల్ దారు గారు జీడికంటిలో ౧౨ దినములుండ కొంతేసియూడా భూములనక్క ఘమురియునటువారి దస్తరంతనక్కనేయుతేదని స్ఫురించుచున్నది.

శిద్దిపేట పాఠశాలలో

తెలుగువృద్ధికై యత్నము

(విలేఖరి)

శిద్దిపేట ౨౮-౩ ౪౮ ఫ:—

ఇచ్చట మాధ్యమిక పాఠశాలకొరకు నిర్మింపబడినభవనము పాఠశాలవారిస్వాధీనము చేయబడినది. పూర్వముబడిగృహమునుండి కఱసామానులన్నియు నూతనభవనమునకు చేర్చబడుచున్నవి. ప్రభుత్వపుఉద్యోగస్థులుమతియు. గ్రామస్థులును ప్రవేశోత్సవముజరుపుటకు ఉత్సాహముతో చందాలిచ్చుచున్నారు. రంజాన్ పండుగ అయినతర్వాత ఉత్సవముజరిపెదరట.

ఈమాధ్యమిక పాఠశాలయందు శ్రీయుత యస్. రామచంద్రాచారిగారు [ఉపాధ్యాయుడు] తెనుగుశాఖనుబాగుపఱచవలెనని చాలప్రయత్నించుచున్నారు. వీరు తామకోరిన ఉపాధ్యాయులనిద్దఱిని తనకొసంగిన తెనుగుశాఖ బాలురసంఖ్య హెచ్చించుటయేకాక వారితెలుగుజ్ఞానమును చాలవృద్ధికితెత్తునని నొకవిజ్ఞాపనపత్రముపై యధికారులకువ్రాసుకొనిరి ప్రధానోపాధ్యాయుడుకూడ వీరిసదుద్దేశమునకు తోడ్పడి పైయధికారులకు వీరికనుకూలముగానే వ్రాసిపంపిరి, పైయధికారులువారికోరిక ననుసరించి వారికిసహాయ్యము గావారుకోరినఉపాధ్యాయులనిద్దఱినొసంగిన ఇచ్చటి హైందవులమతభాషభాగుపడునని చాలనమ్మికకలదు. ఈ రామచంద్రాచారిగారు ప్రవేశోత్సవసందర్భమున నీతిదాయకమగు నొకనాటకమును పిల్లలచేప్రదర్శింపనున్నారు, పిల్లలకుబోధించుచున్నారు.

ప్లేగువల్ల భగవంతుడు జ్ఞప్తికివచ్చుట

దీనికిచుట్టుప్రక్కలనున్న గ్రామములోని జనులందఱు మూషికపతనముచే భయపడి గ్రామమున వెలుపలగుడిసెలలో నివసించుచున్నారు. ఈపరిస్థితులను చూచి ఇక్కడికోమటివారందఱుభయపడి రుద్రాభిషేకమును చేయించుచున్నారు. పగలు ౧౨-౧గంటలనుండి ౪౧ గంటలవరకు; రాత్రి ౯గంటలనుండి ౧౧గంటలవరకు భజనకూడజరుగుచున్నది. పూజసమయమున స్త్రీలు, పురుషులందఱువచ్చి పూజ, అగుటలకుండి తీర్థప్రసాదములతీసుకొనిపోవుచుందురు. పూజచేయు శ్రీయుత సుబ్రహ్మణ్యముగారుకూడ చాలభక్తిశ్రద్ధలతో పూజచేయుచున్నారు, పూజ ఎనిమిదిపదిదినములు జరిగినతర్వాతఇచ్చటిపాఠశాలలోనమతియు అరుంధతీయులగృహములలోను ఎలుకలుపడుటచే శ్రీయుత సుబ్రహ్మణ్యముగారుభయపడి తాముచేయుచున్నపూజ వ్యర్థమగునని తలంచి కోమటులనందఱను రావించి, "మీరందఱుక్రమముగా భజనకువచ్చుటలేదు. భజనకుకొందఱుమాత్రమేవత్తురు, వారున్నంతభక్తిమీకుండిన ఎంతోఅనుకూలముగానుండును ఇకముందేమైనజరిగిన నేనుఏమాత్రము బాధ్యుడనుగాను" అని నుడివిరి. అప్పటినుండి కోమటివారందఱు ఇతరులవలెక్రమముగావచ్చి భజన సలుపుచున్నారు ఎప్పుడునుజ్ఞాపకమునకురాని భగవంతుడు ప్లేగుకారణమున జ్ఞాపకమునకువచ్చుటకడుచిత్రము.

డాక్టరుకు టీచరుకు తగాదా

ఇచ్చటనొక ప్రభుత్వసహాయముపొందు ఖాస్గీ ఔషధాలయముగలదు డాక్టరుగారగు శ్రీ గుత్తివాసుదేవరావుగారికి మోల్విహిదయతుల్లాయను నామముగలయొక ఉపాధ్యాయునికిబిల్లువిషయమై తీవ్రమగు ఉత్తరప్రత్యుత్తరము జరిగినవి. దీనివిచారణకొరకు మహాబూబునగరమునుండి సివిల్ సర్జన్ గారువచ్చి డాక్టరు గారిబిల్లు ఇప్పించక నేవారిద్దఱికి సంధికలుగజేసిపోయిరి.

బడిలోఎలుకలుపడ గానే ప్రధానోపాధ్యాయులు గారు బడికిసమీపమున తామునివసించినగృహమునందు బడిచేర్పరచి, తాము గ్రామమునకు వెలుపలనున్న ఆర్డ్కంటిలో నివసించుచున్నారు, వీరిపరోపకారబుద్ధి కడుశ్లాఘ్యము.

సదాశివపేట పాఠశాల

౨౧బహామన్ నాడు పాఠశాలలోసభజరిగినది శ్రీయుత చన్నబసప్ప హెడ్కానిస్టేబులు గారు అధ్యక్షతవహించిరి. బాలికలు సంభాషణలసల్పిరి, గీతములపాడిరి ఉపాధ్యాయులఉత్సాహము ప్రశంసింపబడెను. ముఖ్య ప్రభుత్వగారికిర్తి శ్లాఘింపబడి వారికిదీవెనలిచ్చుట జరిగినది.

సనాతనుల ప్రచారము

తిల్లాడ

[ఒక విలేఖరి.

ఇప్పటికిదాదాపు ౩-౪ మాసములనుండి మా సనాతనుల ప్రచారము అధికముగానున్నది. ప్రస్తుతము ఎచ్చటను లేనికలవరము ఆడావిడి మా గ్రామమువంటే ఆవరించియున్నది. ఎందుకన ప్రపంచకములో అనేకమయిన ప్రజాహితసంస్థలు, సంస్కారసంఘములుండెను మా గ్రామములో నొక గ్రంథాలయముకలదు. అట్టి గ్రంథాలయము ఒకవిధముగా కేంద్రసంఘమువారి ప్రోత్సాహమునచే స్థాపింపబడినదనవచ్చును. అప్పటినుండి సనాతనులు ఇంకేమున్నదిరో! మన బ్రాహ్మణ్యము పోయినదన్నది. మన గ్రామములోకూడా యువకులు సంఘము స్థాపించి అట్టిసంఘములో బ్రాహ్మణ వైశ్య యువకులుకూడానున్నారటరో యని యాతువాక్కట్టిస్పృత్తపై భజన లుసాగించిరి. అంతియేగాక పాపము బ్రాహ్మణయువకులను కొంతయలజడి కలుగజేసిరి. గ్రంథాలయముపై వారు చేసిన కొన్నియన్యాయపనులు లోగడ గోలకొండపత్రికలో చదువరులు గమనించియేయుందురు. అందునతోడు ఇంతలో ఖమ్మముమెట్టునందు తృతీయాంధ్రమహాసభ జరుగునని పత్రికలో ప్రకటింపబడినది. అందుపై బడినకలవరమత్యద్భుతము. సరే. అదియిట్లుండ మా గ్రామమున కొంతవిన్నవించుకొందుము. బ్రాహ్మణయువకులపై లేని నిందలు మోపి చేసినయాగడము లటుండ ఇక మా పైకొంత ప్రచారము సాగించిరి. అదియెట్లన మా చుట్టుపట్టు గ్రామములలోగల సనాతనులమని చెప్పుకొను ప్రముఖులతో మా గ్రామవైశ్యులు, కొందరు బ్రాహ్మణయువకులు కలిసి పుస్తకాలసంఘము పెట్టి పత్రికలు తెప్పించి మాల మాదిగలలో కలపటానికి ప్రబోధముచేయుచున్నారని ప్రచారముచేయుచున్నారట. దీనికి సాదృశ్యము మమ్ములకొందరిని పెద్దమనుష్యులను భ్రమింపజేయుటయు దానికి తగు సమాధానము చెప్పకుండుటయు [illegible]. కావున మా సనాతనుల ప్రచారము. ఇంకనూ కమ్ము చదవలేము. ఇక వీరి అకమ్మ ప్రచారముదిద్దుబాటు పత్రిక ద్వారా ఒకొక్కటి విన్నవించుకొందుము. చదువరులు మా సనాతనుల కర్మమార్గమును పరికింతురుగాక.

[వ్యక్తిద్వేషపూరితములును అమాయామాత్ర పేరితములును అయినవి ప్రకటింపబడవు

గో. ప. సం.]

శ్రీ మాణిక్యప్రభు సప్తాహ మహోత్సవము

జోగిపేట

[ఒక విలేఖరి]

౨౮-౮-౧౩౪౪:—

మెదకుజిల్లాలోనేరిన యీజోగిపేటలో భావనామ సంవత్సర మార్గశిర శు॥ ౧౧ ప్రభృతి మార్గశిర బ॥ ౫ పర్యంతం [౧౦] దినములవరకు శ్రీమాణిక్యప్రభు భక్తమండలివారి యత్నముతో సప్తాహమహోత్సవము జరుపబడినది. ప్రతిదినము యేడతెగక భజనయామమున కొక జట్టుచొప్పున నియోజితులైరి. సప్తాహమునందన్న దానమునకు పూనుకొనినవారి నామావళి యీదిగువ బ్రకటితము. శ్రీయుత భోజరాజు నరసింహులుగారు, శ్రీ గాండ్ల చినబోగన్నగారు శ్రీయుత సిలకంటి రామన్న మదిరనారాయణగార్లు శ్రీ కొమ్మి జగన్నాథ్ గారు శ్రీ విఠలనారాయణగారు. శ్రీపోకలవెంకన్న వంకోలరామయ్యగార్లు శ్రీ చింతలశంకరయ్యగారు శ్రీ. రంగమొగులయ్యగారు శ్రీ మనుసానిపల్లి నారాయణగారు పెరెల్లి ప్రతిమొకదినము అన్నదానమునకు పూనుకొని వేలకొలది బీదలకు తృప్తిగా భోజనమిడిరి. చాకాపేళతను యుత్సవము నాడు ఇచటివారు మఠిచుట్టుపక్కల [౧౦] గ్రామములనుండి హరిజనులు బీదలు 3 వేల శ్రీయుత మనుసానిపల్లి నారాయణగారి యన్నదానముచే పరితృప్తినొందిరి. మాణిక్యప్రభు పూజ, మహాభాగవతపారాయణము, హరికథ, రుద్రాభిషేకము, శ్రీ గోపాలకృష్ణలీల మున్నగునవి స్వయముగా జరుపబడెను.

ప్రమాదము

సప్తాహము జరుగుదినములలో [మార్గశిర శు॥ ౧౪] గురువారమొక బీదపద్మశాలబాలుడు దీపారాధనచేయు నిమిత్తమై మందిరోపరిభాగమునకు వెళ్లి కాలుజారిపడెను. స్థానిక వైద్యాలయమున చికిత్సనందుచున్నాడు. గాయము శీఘ్రముగా మానుచున్నది.

ఈసంవత్సరమత్యంత యుదారబుద్ధితోయున్న దాతలు మొదలైన భక్తమహాశయులు సత్కార్యమునకు చేయూతనొసగి నిర్విఘ్నముగా జరిగించిన కార్యనిర్వాహకులెల్లరు ప్రశంసనీయులు.

శ్రీ జోగినాథ గ్రంథనిలయము

శ్రీయుత పట్వారి నారాయణగారి కృషివలన స్థానికవర్తకులలో నిద్దరు ఆంధ్రదైనికవారపత్రికల తెప్పించుచున్నారు. అనతికాలమున గ్రంథనిలయము పునరుద్ధరించెదరని గాఢమగు విశ్వాసముగలదు. సరస్వతీమందిరముపై స్థానికవర్తకమహాశయుల దృష్టిప్రసరించు యుత్సాహముతో పనియొనరించిన గ్రంథాలయము పూర్వస్థితి ప్రచ్ఛదశ్శకి రాగలదు.

సంస్థానాధిపతులలో చలనము

కలకత్తా! జన 3.—

బ్రిటిషుఇండియా ప్రజలందరుకుగూడ జాయింటు కమిటీనివేదికను నిరసించుటవలన సంస్థానాధిపతులలో ప్రకృత్యనుస్పతి తగినది. సి.ఎస్. శ్రీనివాసశాస్త్రిగారు పూనాలో మితవాదులసభలో చేసిన ఉపన్యాసమువలన వారిలో సంచలనము నాలంకరించినది. బ్రిటిషుఇండియావారికి నష్టముకలిగించుటకు దొరతనమువారు అసెంబ్లీలో సంస్థానాధిపతుల ప్రతినిధులను కీలుబొమ్మలుగా నుపయోగింపదలచిరని బ్రిటిషుఇండియాలోని రాజకీయవాదులందరు ఏకగ్రీవముగా తెలుపుచుండుటచే సంస్థానాధిపతులు దీనినిగూర్చి బాగా నాలోచింపసాగిరి.

"బ్రిటిషుఇండియా ప్రజలకు అవసరముగా ఆగ్రహము కలిగించుట మాకిష్టములేదు." అని సంస్థానాధిపతులలో ప్రముఖులు ఇండియా దొరతనమువారికి తెలియజేసిరి. "సంస్థానములవారికిని బ్రిటిషుయిండియావారికిని విరోధములను కలిగించుటకు సాధకములుగా సంస్థానాధిపతుల ప్రతినిధులను దొరతనమువారెన్నడును ఉపయోగించగూడదు అని సంస్థానాధిపతులిపుడు నాను కృతనిశ్చయులైరి. చివరకు దేశమున ప్రజాప్రభుత్వమే యేర్పడగలదని సంస్థానాధిపతులు తెలిసికొనిరి. గాన బ్రిటిషుయిండియా అభివృద్ధినిఖర్వముగా నిరోధించునని దొరతనమువారు సంస్థానాధిపతుల ప్రతినిధులనుపయోగించుటను సంస్థానాధిపతులంగీకరింపరు" అని యిప్పుడుకలకత్తాలోనున్న ఒక సంస్థానము యొక్క ఉన్నతోద్యోగి అమృతబజారు పత్రికావిలేఖరి తెలిపెను.

[యు. ప్రె.]

శ్రీ లక్ష్మీరాయమిడిల్ స్కూలు భగవద్గీతా పరీక్షలు

(కొల్లాపురం)

ఆపరీక్షపత్రములు బ్రహ్మశ్రీవిద్యాక్ సరిపల్లె విశ్వనాథశాస్త్రి ఎం.ఏ. నైజాంకాలేజి పండితులచే పరిచూడబడినవి. పరీక్షఫలితములనుపంపుచు శ్రీశాస్త్రిగారిట్లు వ్రాసియున్నారు. ఉత్తీర్ణులైనపిల్లలను ప్రోత్సహించుటకుగాను తగురీతి బహుమానములియ్యబడినవి. పిల్లలవిషయమై యిట్లు వ్రాసిరి. "కొల్లాపురం యీధర్మప్రచురమునకుద్యానము యీమూలకముగనాడు కల్పించినందులకు స్కూలు హెడ్ మాస్టరుగారగు రామస్వామియయ్యగారు ప్రశంసాపాత్రులు. పత్రములుపరీక్షించినయనంతరము నిస్సంశయముగ నాకుగోచరించినవిషయమేమన విద్యార్థులిట్టివ్యాసంగములో ప్రవేశపరీక్షయిచ్చి కళాశాలకురాగలిగిన నేను ధన్యుడను. నేటిదనుక మేము పాఠములుచెప్పుచున్న ఎఫ్. ఏ. పిల్లలకుగల భాషాపరిచయమును బట్టిచూడ శబ్దసంస్కారముకలవిద్యార్థులు కనుంగడుమున్నతులు. భావములు శ్రుతిమనసులు పుగపలవడగలవు. భాష, స్వీయభావములు వ్యక్తీకరించుటకు వలనగు శిష్టసాంప్రదాయ సిద్ధముగ భాషయందుటచాలకష్టము. హైదరాబాదు ఆంధ్రమునకు కవిలేక యింతిస్వచ్ఛముగ యీచిన్నతనములో బాలురుతతనొంది యుత్తీర్ణులుకాగలిగినదట నాకు సుహృదానందకరమగువిషయము. ఈవిద్యార్థులిట్లె యీసునుపుగా యొద్ది శిక్షణసి పెద్దలప్రశంసను పాత్రులుకానలెనని నిశ్చయించుచుండి కలయును పరిశీ భాగ్యములిచ్చి రక్షించుగాక."

గోసుకొండ లక్ష్మీనారాయణ బి.ఏ బి.ఇ డి.
గౌరవ కార్యదర్శి
స్నేహాలకోపలాసంఘము.

గోలకొండపత్రికా కార్యాలయమున వెలకుదొరుకు గ్రంథములు

హిందువుల పండుగలు	1.8-0
ఉచ్చల విషాదనాటకము	0-12-0
కృష్ణార్జున సంవాదము	0-6-0
వంశోద్ధరణ	0-6-0
కర్నూలురాజ వంశావళి	0-2-0
కృష్ణాలహరి	0-1-0
సుధాలహరి	0-2-0
శ్రీశీకంటిరామ శతకము	0-1-0
బమ్మెరపోతనామాత్యవిజయము (హరికథ)	0-1-6
రఘునాథ	0-1-0
చారుమీనారు	0.1-0
పంచముల చరిత్ర	0-8-0
హాలీకల్దాసు జయంతి	0-2-0
కాల్లు కుబూలియ్యతులు 100 కి	2-0-0
ప్రామిసరీనోట్లు ,,	2.0-0

వలయువారు,—
గోలకొండపత్రికాలయము తూర్పుబజారు
హైదరాబాదు (దక్కన్).

వర్తకులకు లాభము

గోలకొండ పత్రికయందు ప్రకటనవేయించి మీ వ్యవహారమునందు లాభముపొందుడు. ఈపత్రిక నిజాంరాష్ట్రమునందంతటను బ్రిటిషిండియాయందును విరివిగాప్రచారముచేయుచున్నది.

ప్రకటనరేట్ల వివరములకు:— "మేనేజరు గోలకొండపత్రిక" హైద్రాబాదు, అని వ్రాయుడు.

REG. No. N. 45

Reg. No. M. 2185

STAMP

21/

Printed and published by G. Ramakrishna Reddy at the Golkonda Power Press, Hyderabad Editor K. Balakrishna Reddy